

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace

David Štorek

Bakalářská práce

2013

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **David Štorek**
Osobní číslo: **E10959**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalant na konkrétně vybrané nestátní neziskové organizaci provede jednoduchou ekonomickou analýzu jejího hospodaření a to v nejméně 3 letech po sobě jdoucích. Zaměří se na financování, zhodnotí využití multizdrojového financování jednotlivých aktivit NNO a navrhne další zdroje, které by mohla NNO využít. Součástí řešení je i návrh opatření a doporučení, která napomohou k finanční nezávislosti a zvýšení objemu zdrojů samofinancování analyzované neziskové organizace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 30 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

ANHEIER, H.K. Nonprofit Organizations. 1.vyd. New York: Routledge, 2005, 464 s. ISBN 978-0-415-31418-3.

BOUKAL, P. VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe). 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. ISBN 978-80-24516-50-9.

GOULLI, R., FRIC, P. Neziskový sektor v ČR:výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University. 1.vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2001, 203 s. ISBN 978-80-86432-04-5.

MEDLÍKOVÁ, O., ŠEDIVÝ, M. Úspěšná nezisková organizace: 2., aktualizované a doplněné vydání. 2. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-24740-41-6.

STEJSKAL, J. Ekonomika neziskové organizace. 1. vyd. Praha: Tiskové a distribuční centrum, 2010, 276 s. ISBN 978-80-86825-55-7.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Stejskal, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **20. června 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejňková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 18.4.2013

David štorek

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce panu doc. Ing. Janu Stejskalovi, Ph.D., za odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování zadané bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval občanskému sdružení Rodičovské Centrum Domeček, jmenovitě předsedkyni sdružení paní JUDr. Adéle Dvořákové, za ochotu a vynaložené úsilí při spolupráci.

V neposlední řadě bych rád vyjádřil dík své rodině a svým blízkým za podporu a zázemí při mém studiu.

ANOTACE

Bakalářská práce „Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace“ je rozdělena do pěti částí. Teoretická část pojednává o charakteristice, organizaci a významu neziskového sektoru, o možných právních formách organizací neziskového sektoru a způsobech financování nestátních neziskových organizací. Praktická část je věnována hospodaření RC Domeček o. s. a doporučením pro zvýšení objemu finančních prostředků.

KLÍČOVÁ SLOVA

Nestátní neziskové organizace, zdroje financování, právní formy, RC Domeček o.s.

TITTLE

Analysis of management for the selected nongovernmental non-profit organization

ANNOTATION

Bachelor thesis "Analysis of management of chosen non-profit organization" is divided into five parts. The theoretical part discusses the characteristics, the organization and the importance of the non-profit sector, the possible legal forms of organization from non-profit sector and the financing of nongovernmental organizations. The practical part is devoted to management of RC Domeček o.s. and recommendations for increasing funds.

KEYWORDS

Nongovernmental nonprofits organizations, funding, legal forms, RC Domeček o.s.

OBSAH

Úvod.....	9
1 Neziskový sektor.....	10
1.1 Organizace neziskového sektoru.....	10
1.1.1 Způsob financování provozu a rozvoje.....	11
1.1.2 Zakladatel.....	12
1.1.3 Právně organizační norma.....	12
1.1.4 Typy neziskových organizací v České republice.....	12
1.2 Charakteristika neziskového sektoru.....	13
1.2.1 Neziskový veřejný sektor.....	13
1.2.2 Sektor domácností.....	14
1.2.3 Soukromý neziskový sektor.....	14
1.3 Význam soukromého neziskového sektoru.....	15
2 Právní formy neziskových organizací.....	17
2.1 Občanské sdružení.....	21
2.1.1 Registrace a vznik občanského sdružení.....	21
2.1.2 Fungování občanského sdružení.....	22
2.1.3 Účetnictví občanského sdružení.....	23
2.1.4 Zásady hospodaření občanského sdružení.....	24
2.1.5 Zánik sdružení.....	25
2.2 Právní úprava nestátních neziskových organizací od roku 2014.....	25
2.2.1 Založení a vznik spolku.....	25
2.2.2 Orgány spolku.....	26
2.2.3 Veřejná prospěšnost.....	26
2.2.4 Zrušení spolku.....	27
3 Financování nestátních neziskových organizací.....	28
3.1 Druhy finančních zdrojů.....	28
3.1.1 Finanční zdroje od veřejných subjektů.....	28
3.1.2 Finanční zdroje od soukromých subjektů.....	29

3.1.3	Vlastní zdroje	31
3.1.4	Nepřímé zdroje finanční podpory.....	32
3.2	Fundraising.....	33
4	Charakteristika Rodičovského centra Domeček, o. s.	35
4.1	Vznik Rodičovského centra Domeček, o. s.....	35
4.2	Poslání a cíle	35
4.3	Činnosti sdružení.....	36
4.4	Organizační struktura	37
4.5	Hospodaření	38
4.5.1	Výnosy	39
4.5.2	Náklady	44
4.5.3	Výsledek hospodaření	46
5	Analýza využívání finančních zdrojů.....	48
5.1	Využití veřejných zdrojů.....	48
5.2	Využití soukromých zdrojů.....	49
5.3	Využití vlastních zdrojů	50
	Závěr	52
	Použitá literatura	53
	Seznam internetových zdrojů.....	55

SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování	10
Obrázek 2: Trojúhelníkový model národního hospodářství	11
Obrázek 3: Organizační struktura Rodičovského Centra Domeček.....	38
Tabulka 1: Přehled základních typů nestátních neziskových organizací v ČR	20
Tabulka 2: Příjmy RC Domeček od jednotlivých finančních zdrojů v letech 2009 - 2012 (v Kč)	40
Tabulka 3: Přehled výnosů z jednotlivých druhů hlavní činnosti (v Kč)	41
Tabulka 4: Finanční prostředky poskytnuté veřejnými subjekty v letech 2009 - 2012 (v Kč)	43
Tabulka 5: Jednotlivé složky nákladů RC Domeček v letech 2009 - 2012 (v Kč).....	46
Graf 1: Výnosy RC Domeček v letech 2009-2012.....	39
Graf 2: Podíl jednotlivých finančních zdrojů na celkových příjmech.....	40
Graf 3: Podíl jednotlivých činností na celkových výnosech z hlavní činnosti.....	41
Graf 4: Vývoj roční výše darů od soukromých subjektů.....	42
Graf 5: Podíl jednotlivých veřejných subjektů na poskytnutých finančních prostředcích	43
Graf 6: Vývoj výše poskytnutých finančních prostředků od jednotlivých veřejných subjektů.....	44
Graf 7: Náklady RC Domeček v letech 2009 - 2012	45
Graf 8: Podíl jednotlivých složek na celkových nákladech	45
Graf 9: Výsledek hospodaření RC Domeček v letech 2009 - 2012	47

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

MMR - Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí

MV - Ministerstvo vnitra

MŽP - Ministerstvo životního prostředí

NNO - Nestátní nezisková organizace

RC Domeček - Rodičovské Centrum Domeček

SZIF - Státní zemědělský intervenční fond

ÚVOD

Soukromý neziskový sektor je důležitou součástí národního hospodářství. Někdy bývá označován také jako třetí sektor. Organizace, které jsou součástí soukromého neziskového sektoru, působí v oblastech, ve kterých selhává jak veřejný sektor, tak i soukromý tržní sektor.

Tento sektor funguje na neziskovém principu a je tvořen občany, kteří se sdružují do různých organizací. Třetí sektor působí v mnoha oblastech, jako příklad může být uvedena oblast sociální, kulturní a krizové a humanitární pomoci. Fakt, že se jedná o sektor neziskový, přináší jeden zásadní problém, a tím je financování tohoto sektoru. Aby mohly organizace působící v neziskovém sektoru vykonávat činnosti, kvůli kterým byly založeny, musí mít zdroje, ze kterých budou získávat potřebné finanční prostředky.

Cílem této bakalářské práce je na konkrétně vybrané nestátní neziskové organizaci provést jednoduchou ekonomickou analýzu jejího hospodaření a to v nejméně 3 letech po sobě jdoucích. Hlavní pozornost bude věnována financování, zhodnotí se využití multizdrojového financování jednotlivých aktivit NNO a navrhnou se další zdroje, které by mohla NNO využít. Součástí řešení je i návrh opatření a doporučení, která napomohou k finanční nezávislosti a zvýšení objemu zdrojů samofinancování analyzované neziskové organizace.

Vybranou nestátní neziskovou organizací je občanské sdružení Rodičovské Centrum Domeček. RC Domeček se zaměřuje na tvorbu volnočasových aktivit pro rodiče s dětmi, pořádání vzdělávacích kurzů pro rodiče, podporu a iniciaci aktivit k zamezení sociálně nežádoucích jevů u rizikových skupin a na další obdobné činnosti.

Bakalářská práce bude sestávat z několika kapitol. V úvodní kapitole bude rozebrána charakteristika, organizace a význam neziskového sektoru.

Následující kapitola podá informaci o možných právních formách organizací v oblasti neziskového sektoru a jejich stručnou charakteristiku. Ve větší míře bude věnována pozornost občanskému sdružení, se zaměřením na fungování a ekonomiku.

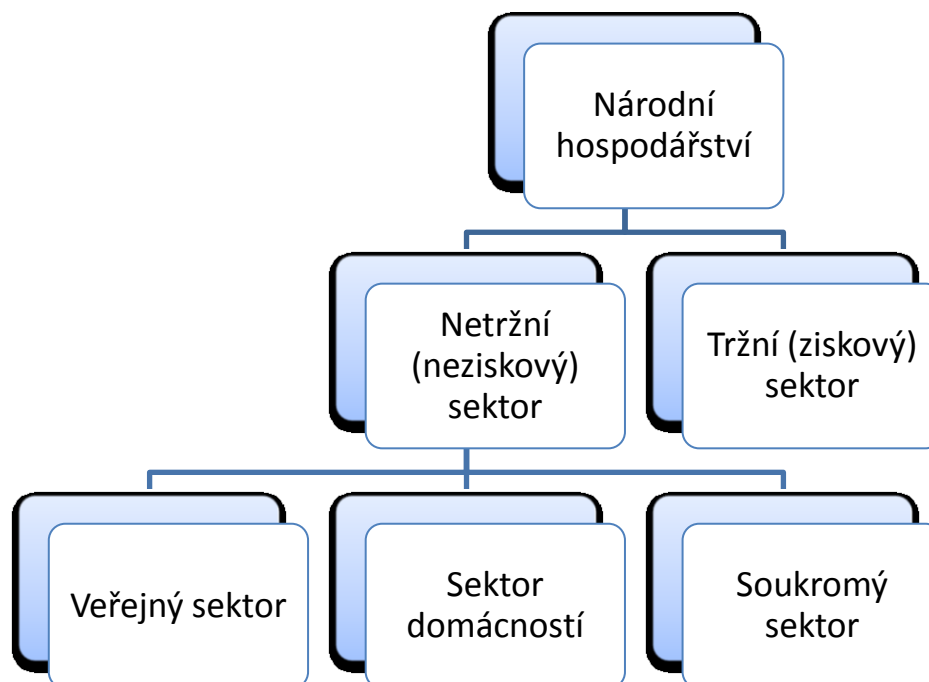
Další část práce popíše způsoby financování nestátních neziskových organizací. Budou zde podrobněji rozebrány druhy finančních zdrojů.

Následně se práce již zaměří na zvolenou nestátní neziskovou organizaci a bude provedena její charakteristika a samotná analýza hospodaření s podrobným zaměřením na využívání finančních zdrojů.

1 NEZISKOVÝ SEKTOR

Národní hospodářství lze členit podle různých kritérií na různé oblasti. Neziskový sektor je jedním ze segmentů národního hospodářství. Z pohledu členění podle principu financování provozu a rozvoje rozděluje národní hospodářství obrázek 1.

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování

ZDROJ: UPRAVENO PODLE¹

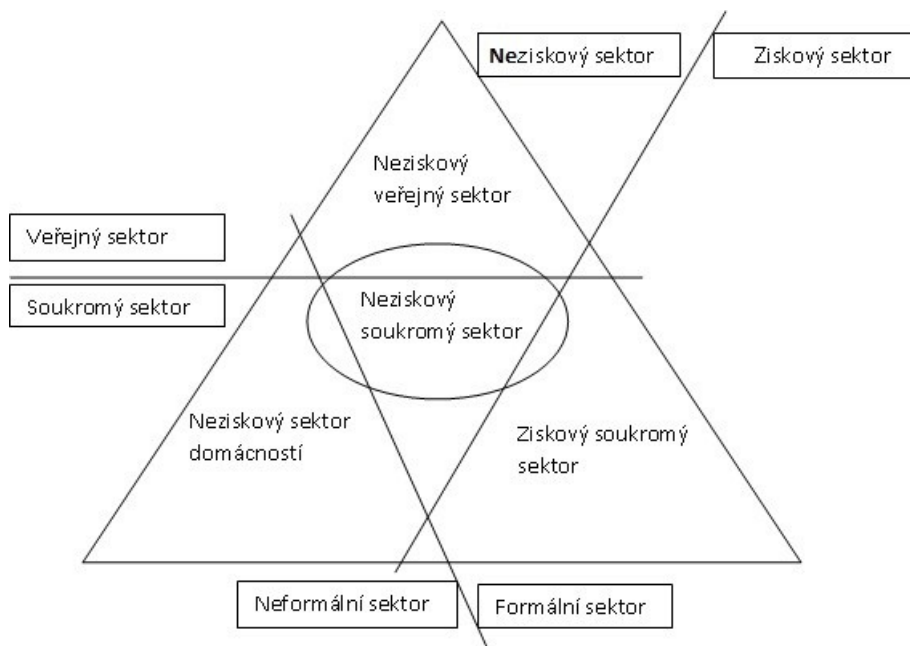
1.1 Organizace neziskového sektoru

Národní hospodářství je velkým celkem, který může být podle různých kritérií rozčleněn na menší sektory. Velmi propracované sektorové dělení vytvořil švédský ekonom Victor A. Pestoff. Model, který vypracoval, se nazývá dynamický model nebo trojúhelníkový model. Jak lze vidět na obrázku 2, národní hospodářství je podle tohoto modelu rozděleno do čtyř sektorů. Základem pro dělení jsou tři kritéria, kterými jsou

- kritérium financování provozu a rozvoje,
- kritérium vlastnictví
- a kritérium míry formálnosti.

¹ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 19.

Obrázek 2: Trojúhelníkový model národního hospodářství

ZDROJ: UPRAVENO PODLE²

Neziskový sektor je tvořen neziskovými organizacemi. To jsou takové organizace, které nebyly založeny za účelem podnikání, tedy tvorby zisku, ale s cílem provozovat jiné činnosti, které jsou v zájmu společnosti, státu nebo jen určité skupiny osob.

Neziskové organizace lze rozlišovat podle celé řady kritérií, ke kterým patří mimo jiné

- globální charakter poslání organizace,
- způsob financování provozu a rozvoje,
- zakladatel,
- převládající činnost,
- obor působnosti organizace,
- a právně organizační norma.³

1.1.1 Způsob financování provozu a rozvoje

Organizace mohou být financovány ze zdrojů veřejných rozpočtů zcela, pouze z části anebo vůbec. V případě neúplné nebo žádné podpory z veřejných rozpočtů, probíhá financování formou grantů, sbírek, sponzoringu, sponzorských příspěvků a podobně. Další možností je, že organizace je financována především z výsledků realizace svého poslání.

² TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 26.

³ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 29.

1.1.2 Zakladatel

Zakladatelem neziskové organizace může být veřejná správa, v tom případě se jedná o veřejnoprávní organizaci. Příkladem můžou být organizační složky státu, obce, kraje, sdružení obcí a krajů a další.

Veřejnoprávní instituce jsou takové, které byly založeny na základě zřizovacího zákona. Patří sem Český rozhlas, Česká televize, Česká národní banka, státní fondy a jiné.

Poslední možností je založení soukromou fyzickou či právnickou osobou. Jedná se o soukromoprávní organizace, které patří do soukromého neziskového sektoru. Jsou to občanská sdružení, zájmová sdružení, politické strany, církve, profesní komory a podobně.⁴

1.1.3 Právně organizační norma

V České republice není pojem nezisková organizace striktně vymezen v zákoně. Určité vymezení může být nalezeno v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, který v §18 odstavci 8 stanoví, že „*Za poplatníky*“, kteří nebyli založeni nebo zřízeni za účelem podnikání „*se považují zejména zájmová sdružení právnických osob, pokud mají tato sdružení právní subjektivitu a nejsou zřízena za účelem výdělečné činnosti, občanská sdružení včetně odborových organizací, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu, obce, organizační složky státu, kraje, příspěvkové organizace, státní fondy a subjekty, o nichž tak stanoví zvláštní zákon.*“⁵. Podstatné je zde slovo zejména, ze kterého vyplývá, že tento taxativní výčet není úplný.

1.1.4 Typy neziskových organizací v České republice

V České republice lze vytvořit pět typových skupin neziskových organizací s přihlédnutím na jejich uplatnění v praxi, kterými jsou⁶

- neziskové soukromoprávní organizace vzájemně prospěšné s globálním posláním vzájemně prospěšné - ty zahrnují například občanská sdružení, zájmová sdružení právnických osob a profesní komory;

⁴ REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, s. 40

⁵ ZÁKON č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (§18 odst. 8)

⁶ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 34. a REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, s. 43

- neziskové soukromoprávní organizace veřejně prospěšné s globálním posláním veřejně prospěšné činnosti - sem patří například obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy, politické strany a politická hnutí a církve a náboženské společnosti;
- neziskové veřejnoprávní organizace a složky s posláním veřejná správa a veřejně prospěšná činnost - např. obce, kraje, Akademie věd ČR a veřejné vysoké školy a další;
- neziskové veřejnoprávní organizace ostatní s posláním veřejně prospěšná činnost - např. Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, Česká televize, Státní fond na podporu a rozvoj české kinematografie apod.;
- neziskové soukromoprávní organizace typu obchodní společnosti s globálním posláním vzájemně i veřejně prospěšné - patří sem obchodní společnosti založené za jiným účelem než je podnikání.

1.2 Charakteristika neziskového sektoru

Jak již vyplývá z názvu tohoto sektoru, hlavním kritériem zde není tvorba zisku nýbrž přímá produkce užitku pro určitý okruh subjektů. Jestliže nejsou finanční prostředky získávány z vlastní činnosti, musí být zajištěny z jiných zdrojů. V tomto případě je to zpravidla z veřejných rozpočtů (především ve veřejném sektoru) případně prostřednictvím podpory ze strany konkrétních právnických či fyzických osob (především v soukromém sektoru), jako například nadačních fondů a nadací či sponzorských příspěvků od jednotlivců.

V případě, že statky vyprodukované v neziskovém sektoru nejsou poskytovány bezplatně, pak jejich cena rozhodně nemá tržní charakter. Jedná se jen o nějaký, často i symbolický, podíl kupujícího na nákladech na produkci daného statku. V neziskovém sektoru neplatí zákony trhu.⁷

Jak bylo uvedeno výše, neziskový sektor zahrnuje veřejný neziskový sektor, sektor domácností a neziskový soukromý sektor.

1.2.1 Neziskový veřejný sektor

Často se označuje jako veřejný sektor, neboť představuje tu část národního hospodářství, konkrétněji část neziskového sektoru, kde jsou hlavním zdrojem financování veřejné rozpočty

⁷ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 19

respektive veřejné finance. Navíc je veřejný sektor řízen a spravován prostřednictvím veřejné správy, kontrolován veřejnou kontrolou a rozhodování zde probíhá na základě veřejné volby.

V tomto sektoru budou působit zejména vládní či státní či veřejné neziskové organizace. Tyto mají převážně za úkol zabezpečit realizaci výkonu veřejné správy. Jejich hlavním posláním je tedy podílet se na výkonu veřejné správy ať už na státní, regionální nebo obecní úrovni. Jedná se především o organizační složky státu, kraje a obce.

1.2.2 Sektor domácností

Sektor domácností je základem pro fungování ekonomiky. Vstupuje totiž na trh výrobních faktorů, kde nabízí práci, a na trh zboží a služeb, kde poptává různé statky. Takto je začleněn do koloběhu finančních toků a také má zásadní význam pro formování občanské společnosti.

1.2.3 Soukromý neziskový sektor

Používá se označení neziskový sektor, nevládní sektor, občanský sektor, dobrovolný sektor (činnost v tomto sektoru je často založena na dobrovolnosti) či třetí sektor (sektor, který působí mezi tržním a státním sektorem). Cílem tohoto sektoru je produkce přímého užitku. Finanční prostředky pro třetí sektor pochází ze soukromých zdrojů ať už fyzických nebo právnických osob, které neočekávají ziskovost svého vkladu, ale ani příspěvek z veřejných zdrojů není vyloučen.

Soukromý neziskový sektor definovali L. M. Salomon a H. K. Anheier, kteří tento sektor považují za seskupení nestátních neziskových organizací. Aby se mohlo hovořit o nestátní neziskové organizaci, měla by naplňovat určité znaky, kterými jsou⁸

- institucionalizovanost (organizovanost) - tj. mají určitou organizační strukturu, která může vyplývat z formální či právní registrace nebo být dána jiným způsobem, jako například jednacími pravidly, pravidelnými schůzemi a podobně;
- privátnost - znamená institucionální oddělení od státní správy a jejích orgánů, které ale nevylučuje podporu ze strany státu či účast státních úředníků ve vedení;
- neziskovost - dosažení zisku není vyloučeno, ale tento zisk musí být použit výhradně k dosažení cílů neziskové organizace a nikoliv přerozdělován mezi vlastníky či vedení organizace;

⁸ ŠKARABELOVÁ, S. Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace. In: ŠKARABELOVÁ, S. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, s. 24 a TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 32

- samosprávnost a autonomie - tzn. organizace mají vlastní pravidla a postupy, které umožňují řízení vlastní činnosti zevnitř organizace;
- dobrovolnost - fungování je spojeno s dobrovolností ať již ve formě dobrovolnictví nebo např. čestnou účastí ve správních radách v případě sponzorů;
- veřejná prospěšnost - svou činností přispívají k tvorbě veřejného blaha, usilují o vytvoření harmonické společnosti, o dobro jednotlivců nebo skupin osob či celé společnosti.

Soukromý neziskový sektor a v něm působící nestátní neziskové organizace mají jisté přednosti ale také určité nedostatky.⁹

K přednostem lze řadit možnost organizací věnovat velkou pozornost svým jednotlivým členům, velkou flexibilitu v reakcích na nastalé události, tvořivost při řešení těchto situací a efektivnost při zajišťování nezbytných standardů poskytovaných služeb. Velkou předností, ale zároveň i největším omezením, je poskytování služeb bezplatně či pouze za symbolický poplatek. Přínosem je také fakt, že v důsledku omezených finančních zdrojů vytváří neziskové organizace větší stimulaci pro klienty, aby ti své problémy příště dokázali řešit vlastními silami.

Hlavní a velkou slabinou neziskových organizací je omezené množství především finančních, ale i lidských zdrojů, což brání v zapojení se do řešení problémů velkého rozsahu. S nedostatkem zdrojů se pojí i problém nestability a nejistoty fungování organizací v neziskovém sektoru. Může nastat situace, že občanská iniciativa bude směřována do oblastí, kde je mnoho jiných a bude chybět v oblastech, ve kterých by byla potřebná. V případech, kdy se neziskové organizace rozrostou do velkých rozměrů, může docházet k velké byrokratizaci a to má za následek ztrátu oné flexibility a osobního přístupu ke klientům. Z důvodu, že je tento sektor tvořen občany, výrazně se zde promítají osobnostní charakteristiky každého z nich, což může přinášet určité potíže. V neposlední řadě skýtá tento sektor dobrou příležitost k nekalému jednání, jako například praní špinavých peněz a podobně.

1.3 Význam soukromého neziskového sektoru

Neziskový soukromý sektor respektive organizace, které ho tvoří, mají nenahraditelnou úlohu ve společnosti. Jejich činnost může přimět občany k aktivnímu řešení

⁹ TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 32-33

celospolečenských problémů, také pomáhají vytvářet pocit spoluzodpovědnosti. Nelze zanedbat jejich funkci kontrolora státu a průkopnictví v názorových směrech a nových tendencích, které šíří ve společnosti. Vzhledem k faktu, že se angažují více méně ve všech oblastech lidského života, vytváří mnoho pozitivních externalit pro společnost. Příkladem může být činnost Armády spásy, která poskytuje pomoc lidem bez domova, čímž předchází mimo jiné páchání trestných činů, či poskytuje podporu vězňům, k jejich bezproblémové zpětné integraci do společnosti a snižuje tak možnost recidivy.

Význam soukromého neziskového sektoru se dá popsat pomocí funkcí, které plní. Jsou to funkce¹⁰

- ekonomická - tj. neziskové organizace jsou vzhledem ke svému počtu poměrně významným účastníkem na trhu zboží a služeb, kde jak poptávají tak i nabízejí, ale i na trhu výrobních faktorů jako zaměstnavatelé. Vyplňují především ta místa na trhu, která neobsáhne ani stát ani tržní sektor a navíc mají lepší přehled o konkrétních potřebách občanů.;
- politická - neziskový sektor působí na zmírňování sociálního napětí a přispívá k řešení politických konfliktů. Mimořádný je jeho přínos k rozvoji demokracie, kdy neziskové organizace působí jako tlumočníci požadavků občanů a také je zapojují do politického procesu. Vzniká tak možnost významně ovlivnit politické dění, dokonce mnohem více než prostřednictvím voleb.;
- sociální - v rámci této funkce lze rozlišit funkci servisní, která zahrnuje poskytování specifických statků (od pomoci lidem bez domova, přes poskytování zdravotnického materiálu drogově závislým až po provozování zájmových útvarů), a funkci participační, jež uspokojuje potřeby sdružování a aktivního podílení se na veřejném dění.

Třetí sektor má významnou roli v národním hospodářství. Organizace, působící v rámci tohoto sektoru, přispívají mimo jiné k demokracii, aktivizaci občanské sounáležitosti, zajišťují široké spektrum služeb, v souvislosti s tím pomáhají zvyšovat zaměstnanost a v neposlední řadě zastupují zájmy občanů ve vztahu ke státu, úřadům a politice vůbec.

¹⁰DOHNALOVÁ, M. Občanský sektor. In: ŠKARABELOVÁ, S. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, s. 6 a STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, s. 10 a TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 32

2 PRÁVNÍ FORMY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Právní formy neziskových organizací jsou určeny například následujícími právními normami:

- pro nestátní neziskové organizace:
 - zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů;
 - Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 116/1985 Sb. o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem, ve znění pozdějších předpisů.
- pro státní neziskové organizace:
 - zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
 - zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
 - zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě výše uvedených právních norem lze založit mimo jiné následující typy

- nestátních neziskových organizací:
 - Nadace a nadační fond - jsou zřizovány především s cílem získat finanční prostředky, které následně rozdělují k dosažení obecně prospěšných cílů;
 - Obecně prospěšná společnost - jedná se o právnické osoby zřízené za účelem poskytování obecně prospěšných služeb, které jsou předem stanoveny a pro všechny uživatele poskytovány za stejných podmínek.

Vytvořený zisk musí být použit na poskytování obecně prospěšných služeb, pro které byla založena.;

- Občanská sdružení - je to nejčastější právní forma neziskových organizací. Založení je nejméně náročné. Občanská sdružení vznikají z vůle občanů, kteří se sdružují za určitým účelem. Mohou vyvíjet činnost veřejně nebo i vzájemně prospěšnou.;
- Círky a náboženské společnosti;
- Politické strany a politická hnutí.
- státních neziskových organizací:
 - organizační složky státu - „jsou ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády České republiky, Kancelář Veřejného ochránce práv, Akademie věd České republiky, Grantová agentura České republiky a jiná zařízení, o kterých to stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (§ 51); obdobné postavení jako organizační složka státu má Kancelář Poslanecké sněmovny a Kancelář Senátu. Organizační složka není právnickou osobou. Tím není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů a její jednání v těchto případech je jednáním státu. Organizační složka je účetní jednotkou, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon (§ 4 a 51). Pravidla financování organizačních složek upravují zvláštní právní předpisy“¹¹;
 - příspěvkové organizace - např. dětské diagnostické ústavy, speciální školy, fakultní nemocnice, muzea, galerie či knihovny apod.;
 - školské právnické osoby;
 - veřejné výzkumné instituce;
 - státní fondy.

V tabulce č. 1 je uvedena základní charakteristika nejrozšířenějších forem nestátních neziskových organizací a to nadace a nadačního fondu, obecně prospěšné společnosti a

¹¹ ZÁKON č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, §3

občanského sdružení. Dále bude podrobněji rozebráno občanské sdružení, protože se tato práce bude zabývat právě touto právní formou nestátní neziskové organizace.

Tabulka 1: Přehled základních typů nestátních neziskových organizací v ČR

	Občanské sdružení (o. s.)	Obecně prospěšná společnost (o.p.s.)	Nadace a nadační fond
Zakládací dokument	Stanovy	Zakládací smlouva/listina	Nadační nebo zřizovací listina (smlouva případně závěť)
Způsob vzniku	Registrace u ministerstva vnitra ČR. Podmínkou je předložení dvou stejnopisů stanov a žádosti o registraci podepsanou přípravným výborem.	Zápis do rejstříku obecně prospěšných společností. Podmínkou je podání návrhu na zápis a příložením zakládací listiny.	Zápis do rejstříku. K návrhu na zápis se přikládá nadační listina, doklad o splacení peněžitého vkladu a zřízení zvláštního účtu a výpis z rejstříku trestů členů správní rady, dozorcí rady, popřípadě revizora.
Orgány	Určeny ve stanovách.	Ředitel, správní rada, dozorcí rada.	Správní rada, dozorcí rada nebo revizor (pokud majetek přesahuje 5 mil. Kč).
Minimální vklad	Není	Není	U nadace 500 000 Kč. U nadačního fondu není částka určena, ale vklad musí být složen.
Možnost ziskové činnosti	Pouze jako doplňková činnost.	Za podmínky, že zisk bude použit ke stanoveným cílům.	Pouze ty činnosti, které stanoví zákon (pronájem nemovitostí, loterie, tomboly, veřejné sbírky ...).
Zánik	Dobrovolným rozpuštěním, rozhodnutím MV ČR.	Splněním účelu; uplynutím doby, na kterou byla založena; rozhodnutím správní rady či soudu; prohlášením konkursu	Dosažením účelu, pro který byly zřízeny; rozhodnutím soudu; rozhodnutím o úpadku, nebo zamítnutím insolvenčního návrhu; rozhodnutím správní rady

ZDROJ: SESTAVENO PODLE [17][18][19]

2.1 Občanské sdružení

Občanské sdružení je sdružením at' už fyzických nebo právnických osob, které sledují společný cíl. Forma občanského sdružení je nejvíce využívanou formou neziskových organizací. K datu 7. 12. 2012 bylo v České republice registrováno 91 281 a k 25. 2. 2013 již 92 130 občanských sdružení, odborových organizací a organizací zaměstnavatelů, které vznikly na základě zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů¹². Právě tento zákon je hlavním rámcem pro vznik, fungování a zánik občanských sdružení.

Občané se, podle zákona č.83/1990 Sb., mohou svobodně sdružovat a „zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace“. Je zakázáno vytvářet občanská sdružení:

- a) *„jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony;*
- b) *kteřá sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony;*
- c) *ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti.“*¹³

2.1.1 Registrace a vznik občanského sdružení

Vznik občanského sdružení je podmíněn registrací u Ministerstva vnitra České republiky. Návrh na registraci musí podat alespoň 3 občané, přičemž alespoň jeden z nich musí být starší 18 let (tzv. přípravný výbor). Návrh na registraci musí obsahovat podpisy členů přípravného výboru, které není třeba úředně ověřovat, jména, data narození a bydliště těchto osob a označení zmocněnce pro jednání jménem výboru. K návrhu se připojí stanovy občanského sdružení, které musí obsahovat název sdružení, sídlo, cíl jeho činnosti, orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení, ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem a zásady hospodaření.

¹² Seznam občanských sdružení. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2010 [cit. 2012-12-08]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/seznam-obcanskych-sdruzeni/SearchResult.aspx>

¹³ Zákon č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

Pokud bude návrh splňovat veškeré požadavky, bude bezvadný a ministerstvo neshledá žádné důvody k odmítnutí registrace, bude do deseti dnů od zahájení řízení provedena registrace sdružení a zároveň bude zmocněnci odeslána jedna kopie stanov s vyznačeným datem registrace. V případě, že ani do 40 dnů ministerstvo vnitra nezašle rozhodnutí o odmítnutí registrace, vzniká právní fikce registrace a ode dne následujícího po uplynutí 40 dnů od zahájení řízení sdružení vznikne.

Název sdružení se musí výrazně lišit od názvu právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území České republiky, od názvu orgánu veřejné moci České republiky, od názvu mezinárodní organizace, jejího orgánu nebo její instituce a od názvu Evropské unie a jejích orgánů. V názvu není nutné uvádět označení „občanské sdružení“.

Je také vhodné výstižně a stručně zformulovat poslání, které vystihuje hlavní zaměření občanského sdružení.¹⁴

Poslání konkrétně vyjadřuje důvod, kvůli kterému byla nezisková organizace založena. Musí být formulované výstižně a tak aby odlišovalo dané sdružení od ostatních, která jsou podobně zaměřená. Poslání pak dává informaci o tom, jaký užitek bude produkovat právě to konkrétní občanské sdružení. Poslání by mělo vycházet z charakteru nestátních neziskových organizací, tedy snahy zabezpečit potřeby občanů, které nezabezpečuje ani soukromý a ani veřejný sektor.¹⁵

Občanská sdružení mohou zakládat své organizační jednotky, které mohou mít právní subjektivitu. Tyto organizační jednotky nemusí být zapsány do rejstříku.

2.1.2 Fungování občanského sdružení

Po zaregistrování občanského sdružení by mělo následovat svolání ustavující schůze, kde budou v souladu se stanovami vytvořeny orgány sdružení. Mohou jimi být například členská schůze, výbor, valná hromada, rada sdružení, dozorčí komise a podobně. V současné právní úpravě není orgánům sdružení věnována pozornost. Dokud není stanoven jiný orgán, jedná jménem sdružení přípravný výbor. O zakládající členské schůzi je nutné vést řádný zápis s příloženou podepsanou prezenční listinou

V souladu se stanovami se pravidelně konají členské schůze. O těchto schůzích se vede zápis, ke kterému se přikládá prezenční listina. Zápis by měl obsahovat označení jednání, ze kterého je pořízen, datum, hlavní body, o kterých se jednalo a jednoznačně napsaný text

¹⁴ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. s 41-42

¹⁵ REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, s. 35-36

bodů, o kterých se rozhodovalo spolu s označením, jestli tyto body byly schváleny či ne, popřípadě záznam o hlasování o těchto bodech, který je vhodné vést ve formátu *pro/proti/zdrželi se/minimální počet hlasů nutný pro schválení*. Všechny zápisy by se měly archívat, aby mohly být později dohledány. Zápisy ze schůzí, na kterých se například volili orgány sdružení, je vhodné nechat úředně ověřit.

Občanské sdružení může dobrovolně sestavovat výroční zprávu. Měla by sloužit ke zprůhlednění činnosti sdružení, především co se týče finanční stránky.¹⁶

Občanská sdružení mohou, vedle hlavní činnosti, za účelem jejíhož výkonu byla založena, vykonávat i doplňkovou (nebo také vedlejší) hospodářskou činnost. Tuto činnost v zásadě mohou občanská sdružení vykonávat, pokud to jejich stanovy nezakazují. V právních předpisech není vedlejší hospodářská činnost nijak upravena, ale na druhou stranu také žádný zákon výkon vedlejší činnosti nezakazuje. Podstatné je, že občanské sdružení je zakládáno za jiným účelem, než je výdělečná činnost a proto musí být pouze doplňkem k hlavním činnostem. Příkladem může být pronájem prostor například sportovního klubu ke konání soutěží, prodej vstupenek na společenské akce apod.

S hlavní činností se pojí i pojem veřejná prospěšnost. Problémem však je fakt, že tento pojem není jasně vymezen. V současné době není ani definován žádným zákonem. I přesto je na základě veřejné prospěšnosti přistupováno ke sdružením různě. Pokud jsou poskytovateli veřejně prospěšných služeb, často dostávají možnost čerpat peněžní prostředky z veřejných zdrojů a také získávají různé úlevy a výhody. Za veřejně prospěšnou je v zásadě považována činnost, která přispívá k veřejnému blahu.

2.1.3 Účetnictví občanského sdružení

Občanská sdružení jsou povinna vést podvojně účetnictví podle zákona č.563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, s výjimkou těch sdružení, v jejichž případě v předcházejícím roce celkové příjmy nedosáhly hodnoty 3 milionů Kč.¹⁷

Občanská sdružení jsou povinna podávat daňová přiznání.

Občanská sdružení jsou od některých daní osvobozena. Například od daně z členských příspěvků, od daně z příjmu v rámci činnosti, které vyplývají z poslání organizace, od daně

¹⁶ ŠPLÍCHAL, J. *Občanské sdružení: Jak je založit, jak je provozovat a čeho se vyvarovat aneb desatero pro občany*. In: *Prevence zneužívání neziskového sektoru pro financování terorismu - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2009 [cit. 2012-12-08].

¹⁷ Zákon č.563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

z nemovitosti, od daně dědické, darovací a z převodu nemovitosti. Existuje také možnost snížení základu daně.

2.1.4 Zásady hospodaření občanského sdružení

Výraz hospodaření zahrnuje určitý soubor ekonomických a správních činností, které pomáhají zabezpečit provoz organizace. K těmto činnostem patří

- správa majetku,
- získávání finančních zdrojů a následné nakládání s nimi,
- tvorba, čerpání a kontrola rozpočtu,
- vedení účetnictví a plnění daňových povinností,
- tvorba vnitřních hospodářských předpisů
- a plnění ostatních povinností v oblasti hospodaření vyplývajících z právních předpisů i vnitřních předpisů organizace.

Hospodařením se zabývá především statutární orgán organizace, kolektivní řídicí orgán (pokud je zřízen), ostatní pověřené osoby, hospodář (ekonom).¹⁸

Jde především o způsoby získávání finančních prostředků pro občanské sdružení a následně o jejich využívání, tedy na jaké účely budou vynaloženy. Ze zákona jasně vyplývá, že tyto způsoby musí být uvedeny ve stanovách. Navíc je dále zřejmé, že občanská sdružení nesmí být primárně založena k výdělečné činnosti.

Finanční prostředky mohou být získávány například z:

- příspěvků členů,
- výnosů z pořádání různorodých akcí (plesů, soutěží, výstav...),
- darů, sponzorských příspěvků, sponzoringu,
- výnosů hospodaření s majetkem a doplňkové (hospodářské) činnosti,
- dotací z veřejných rozpočtů (ať už národních nebo z Evropské Unie).¹⁹

¹⁸ STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, s. 31

¹⁹ TAKÁČOVÁ, H. *Účetnictví neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2010, s. 27

2.1.5 Zánik sdružení

Sdružení může zaniknout dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením, pravomocným rozhodnutím ministerstva vnitra o jeho rozpuštění anebo zrušením podle jiného právního předpisu (zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim).

Důvody ke zrušení občanského sdružení mohou být mimo jiné, že sdružení vyvíjí činnost, která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím anebo organizacím sdružujícím občany k výtěžné činnosti nebo k vykonávání náboženství nebo víry v církvích a náboženských společnostech.²⁰

2.2 Právní úprava nestátních neziskových organizací od roku 2014

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který je v současnosti hlavním rámcem pro právo na sdružování, bude od 1. ledna 2014 zrušen. V platnost vstoupí nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), ve kterém bude oblast sdružování občanů upravena.

V první řadě bude existovat jediný „název“ a to *spolek* (na rozdíl od současných názvů: *spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby, občanská sdružení*). Každý spolek bude muset ve svém názvu obsahovat slovo *spolek* nebo *zapsaný spolek (z.s.)*.

2.2.1 Založení a vznik spolku

Úprava založení spolku je v podstatě velmi podobná té stávající. Spolek bude moci být založen dvěma způsoby a to přijetím stanov nebo usnesením ustavující členské schůze. Stanovy musí vždy obsahovat následující informace:

- název a sídlo spolku
- účel spolku
- práva a povinnosti členů vůči spolku
- určení statutárního orgánu

Pokud spolek chce zakládat pobočné spolky (dosud organizační jednotky občanských sdružení), má-li působit na území více států, bude-li provozovat vedlejší hospodářskou činnost anebo chce vést seznam členů nebo zřídit rozhodčí komisi, musí být stanovy rozšířeny o další náležitosti.

²⁰ Zákon č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

Spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku. V případě, že není vydáno rozhodnutí o zápisu spolku do 30 dnů od podání návrhu na zápis, považuje se spolek za zapsaný. Spolky budou moci zakládat *pobočný spolek* (dnešní organizační jednotku), který však bude podléhat registraci do veřejného rejstříku a může mít pouze práva a povinnosti, která jsou dána ve stanovách spolku. Hlavní spolek za dluhy pobočného spolku ručí v rozsahu určeném stanovami.²¹

2.2.2 Orgány spolku

Nově zákon jasně vymezuje, jaké orgány spolky mají mít. Vždy zde musí být statutární orgán a nejvyšší orgán, dále je možné stanovit komise, rozhodčí komise a další orgány, jež spolek určí ve stanovách. Orgány bude možné pojmenovat libovolně, avšak název nesmí vzbuzovat klamný dojem o jejich povaze. Statutární orgán může být kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda). Funkční období členů orgánu je zákonem stanoveno na 5 let, s možností odlišné úpravy stanovami spolku. Nejvyšší orgán spolku bude určen ve stanovách, ale v případě, že nebude určen, zákon určuje jako nejvyšší orgán spolku členskou schůzi.

Členská schůze se schází nejméně jednou ročně. Zápis ze schůze bude veřejnou listinou, protože bude muset být umožněno do něho nahlížet. Schůze, pokud to připustí stanovy, se budou moci konat i ve formě dílčích členských schůzí.

Členství ve spolku může být ukončeno vystoupením, vyloučením, nebo dalšími způsoby uvedenými ve stanovách nebo v zákoně.²²

2.2.3 Veřejná prospěšnost

Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.) definuje veřejnou prospěšnost v § 146: „*veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.*“

Kritérium veřejné prospěšnosti bude uváděno ve speciálním rejstříku neziskových organizací a na základě toho bude neziskovým organizacím přiznána finanční podpora z veřejných rozpočtů.²³

²¹ STEJSKAL, J. Změna právní úpravy nestátních neziskových organizací – I. část. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 12, s. 14-17.

²² STEJSKAL, J. Změna právní úpravy nestátních neziskových organizací – II. část. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2013, č. 1, s. 21-23.

2.2.4 Zrušení spolku

Spolek může být zrušen rozhodnutím soudu z důvodů vyjmenovaných v zákoně v § 268. Existuje také možnost fúzí spolků nebo rozdělení spolků. V takovýchto případech spolky uzavírají buď smlouvy o fúzi, nebo rozdělení spolku. Zákon podrobně stanovuje náležitosti těchto smluv.²⁴

²³ STEJSKAL, J. Veřejná versus vzájemná prospěšnost neziskových organizací. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 11, s. 19-20.

²⁴ STEJSKAL, J. Změna právní úpravy nestátních neziskových organizací – I. část. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 12, s. 14-17.

3 FINANCOVÁNÍ NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Neziskové organizace musí nějakým způsobem získávat finanční prostředky na pokrytí nákladů provozovaných aktivit. K základním principům financování neziskových organizací patří vícezdrojovost, samofinancování a fundraising, neziskovost a osvobození od daní.²⁵

3.1 Druhy finančních zdrojů

Zdroje financování neziskových organizací lze roztřídit dle různých kritérií. Jedním z nich může být financující subjekt. Kromě přímé ať už finanční nebo nefinanční podpory, existují i daňové úlevy nejen pro neziskové organizace ale i pro dárce.

3.1.1 Finanční zdroje od veřejných subjektů

Veřejné subjekty lze rozdělit následovně:

- Státní správa
- Samospráva
- Mezinárodní instituce
- Ostatní (např. Nadační investiční fond)

Státní správa

Vláda každoročně na návrh Rady vlády pro nestátní neziskové organizace schvaluje dokument nazvaný Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím, kde jsou uvedeny oblasti činnosti nestátních neziskových organizací, na které je možné získat dotace ze státního rozpočtu. V současné době obsahuje 15 oblastí, mezi kterými jsou například tělesná výchova a sport, protidrogová politika, rodinná politika apod. V roce 2010 bylo nejvíce prostředků, konkrétně přes 1,6 mld. Kč, poskytnuto do oblasti tělesná výchova a sport. Prostřednictvím tohoto systému je rozděleno asi 55 % celkového objemu dotací a zbylých 45 % dotací a transferů je poskytováno k zajištění státními orgány požadovaných veřejných služeb (největší podíl dotací a transferů, téměř 45 %, jde do oblasti sociálních věcí a politiky zaměstnanosti). Tyto služby mohou být zajišťovány například na

²⁵ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 94

základě výběrového řízení na konkrétní projekty nebo veřejnými zakázkami (například politika státu vůči uprchlíkům, protidrogová prevence apod.).²⁶

Samospráva

Finanční prostředky od územních samospráv mají také velký význam. Mají velkou výhodu, kterou je jejich lokální charakter, což umožňuje lepší a účelnější naplnění místních či regionálních zájmů. Typickým znakem je že se místo od místa liší ať už výší, účelem, nebo způsobem poskytování a s tím spojeným způsobem vyúčtování. Je běžné, že kraje a větší města mají zpracovány různé grantové programy. Nestátní neziskové organizace mohou žádat o podporu i z více grantů. Malé obce většinou poskytují příspěvky po osobním seznámení s tím kterým problémem.

Pro získání těchto prostředků je třeba mít dostatek informací a to nejen z oficiálních materiálů, ale i ze zkušeností jiných žadatelů či přímo od osob, které mají danou oblast pod svou správou. V roce 2010 kraje poskytly v souhrnu více jak 1,4 mld. Kč a obce přes 2,5 mld. Kč.²⁷

Mezinárodní instituce

V tomto případě jde především o příspěvky ze zdrojů Evropské unie. Získat lze prostředky například ze strukturálních fondů z regionálních operačních programů a dále pak z různých programů vyhlašovaných správcovskými institucemi či organizacemi Evropské unie (např. program Mládež).²⁸

3.1.2 Finanční zdroje od soukromých subjektů

K soukromým subjektům patří:

- Podnikající osoby (tzv. firemní dárcovství)
- Individuální dárci (tzv. individuální dárcovství)
- Nadace a nadační fondy (domácí i zahraniční)

²⁶ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŽÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 114 - 120 a STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, s. 151

²⁷ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŽÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 118 - 120 a STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, s. 152

²⁸ STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, s. 151 - 152

Podnikající osoby

Firemní dárcovství je velmi účinným způsobem jak může daná firma ukázat hodnoty a postoje, které uznává. Firemní dárcovství začalo narůstat se vznikem trendu společenské odpovědnosti firem. Pro ilustraci lze uvést, že v roce 2000 byla průměrná výše daru necelých 80 000 Kč a celkově bylo darováno 0,75 mld. Kč, zatímco v roce 2010 se výše daru pohybovala na necelých 140 000 Kč a celkově bylo darováno 2,32 mld. Kč. Lze rozlišit několik druhů firemní filantropie, ke kterým patří dárcovství (finanční i nefinanční), vlastní firemní nadace a nadační fondy (např. projekt ThingBig společnosti Telefónica nebo Rok jinak společnosti Vodafone), sbírka mezi zaměstnanci, cause related marketing (sdílený marketing - firma odvede za každý prodaný výrobek určitou částku nestátní neziskové organizaci), matchingový fond (zaměstnanci věnují určitou částku, jejíž sumu v nějakých intervalech firma znásobí z vlastních peněz) či dobrovolnictví zaměstnanců.²⁹

Individuální dárci

Individuální dárcovství se v poslední době stává zajímavým zdrojem příjmů nestátních neziskových organizací. O individuálních dárcích se někdy hovoří jako o donátorech či mecenáších. Dárce se většinou stane osoba, která je s oblastí, ve které nezisková organizace působí, nějakým způsobem spojena. Kromě finančního daru může být dárci poskytnut i hmotný nefinanční dar (různý materiál) a nehmotný nefinanční dar ve formě dobrovolnické služby. Důležitým faktorem pro získání darů je důvěryhodnost organizace, možnost dárce posoudit a zkontrolovat jaké dar přinesl výsledky a také vědomí donátora, že není jediným, kdo přispívá. Od individuálních dárců můžou organizace získat jednorázové dary, pravidelné dary menší hodnoty, velké dary či dokonce může dárce na tu kterou organizaci vzpomenout v závěti. Je důležité, aby se nezisková organizace dárcům dostatečně věnovala, aby její hospodaření bylo pro donátory průhledné. V případě závětí a velkých darů je třeba obezřetně zkoumat důvody, které dárce k tomuto vedli. Průměrná výše daru se pohybuje okolo 13 000 Kč.

Novou a mezi veřejností poměrně oblíbenou metodou dárcovství je dárcovská SMS, tzv. DMS. Každá organizace, která se chce zapojit do tohoto systému, musí být zaregistrována a musí předložit informace o projektu, na který bude výtěžek použit. DMS v hodnotě 30 Kč

²⁹ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 126 - 128

potom pro nestátní neziskovou organizaci bude znamenat dar 27 Kč. Nejvíce DMS bylo odesláno v roce 2005, a to více než 3,2 milionu s výtěžkem přes 88 milionů Kč.³⁰

Nadace a nadační fondy

Nezanedbatelným zdrojem příjmů jsou peněžní prostředky ať už od tuzemských nebo zahraničních nadací nebo nadačních fondů. Nadace a nadační fondy jsou nestátní neziskové organizace založené právě za účelem podpory veřejně prospěšných aktivit. Získání prostředků je složitější, ale v případě úspěchu jde o poměrně vysoké příspěvky ve srovnání s jinými zdroji. V ČR existuje Fórum dárců, které sdružuje v současné době 66 nadací a nadačních fondů. Celkově v ČR existuje téměř 400 nadací a více než 1 000 nadačních fondů.³¹

3.1.3 Vlastní zdroje

Vlastními zdroji jsou:

- Příjmy z výkonu hlavní činnosti
- Příjmy z vedlejší činnosti
- Členské příspěvky
- Podnikání

Příjmy z výkonu hlavní a vedlejší činnosti

Do hlavní činnosti spadá výkon veškerých aktivit, kvůli kterým byla organizace založena (musí být uvedeny ve stanovách). Náplň si stanovuje subjekt samostatně v souvislosti s charakterem a právními normami upravujícími danou oblast. Výkon této činnosti je většinou už ze své podstaty neziskový, avšak ani trvalý zisk není vyloučen.

Vedlejší nebo také doplňková či hospodářská činnost zahrnuje všechny ostatní činnosti, které nepatří k činnostem hlavním a také činnosti vymezené zákonem o daních z příjmů konkrétně tedy nájem a sponzoring. Výnos může být realizován také například z vhodného investování volných finančních prostředků nebo ziskového provozování různých akcí a

³⁰ ŠKARABELOVÁ, S. a kol.: *Když se řekne nezisková organizace*, Brno: Masarykova univerzita, 2002, s 48 a BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. 75-81 a STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 124 - 126

³¹ Fórum dárců: Kdo jsme [online]. 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/kdo-jsme.html>

projektů (s podmínkou, že na dané akce nebyly použity dotace případně příspěvky obcí vylučující přebytek).³²

Členské příspěvky

Povinnost placení členský poplatků vyplývá ze stanov či statutu. O výši poplatků obvykle rozhoduje k tomu odpovědný orgán.

Podnikání

Podnikáním se rozumí činnost definovaná obchodním zákoníkem. Nestátní neziskové organizace mohou podnikat, pokud to nevylučuje nějaký zákon upravující jejich činnost.

Občanská sdružení a jejich organizační složky nemohou být založena za účelem podnikání, ale jinak omezení nemají žádná (samozřejmě se musí řídit příslušnými zákony a získat živnostenský list). Mohou se také účastnit na podnikání jiných osob. Případný zisk musí být použit pro hlavní činnost.

Obecně prospěšné společnosti vykonávají obecně prospěšné činnosti, které někdy mohou mít charakter podnikání podle živnostenského zákona. Musí být splněny zvláštní podmínky, což v praxi znamená získat živnostenský list. Obecně prospěšné organizace mohou vykonávat i doplňkovou činnost, pokud tím bude dosaženo účinnějšího využití majetku a nebude ohrožena činnost hlavní a případný zisk bude použit pro hlavní činnost.

Nadace ani nadační fond nesmí vlastním jménem podnikat (výjimkou je pronájem nemovitostí, pořádání loterií a tombol, veřejných sbírek, kulturních, společenských a vzdělávacích akcí) a také účast na podnikání jiných osob je vyloučena.³³

3.1.4 Nepřímé zdroje finanční podpory

Nepřímý zdroj financování spočívá v příznivé daňové politice ze strany státu. Spadají sem zejména úlevy na daních například u daně z přidané hodnoty (aktivity hlavní činnosti nejsou zdanitelným plněním), daně z nemovitostí, daně dědické a darovací. Zásadní daňovou úlevu mohou neziskové organizace čerpat u daně z příjmů právnických osob a to jak v podobě

³² STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 107

³³ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 107 - 108

osvobození členských poplatků, tak uplatnění odčitatelné položky ve výši 30 % ze základu daně (minimálně 300 000 Kč, avšak maximálně 1 milion Kč).³⁴

Nepřímou finanční podporu mohou ale čerpat i poskytovatelé některých druhů finančních prostředků, kteří například darují neziskové organizaci peníze. Ti mohou uplatnit například snížení svého ročního základu daně z příjmů fyzických či právnických osob. Například fyzické osoby si mohou snížit základ daně až o 10 %. U právnických osob nelze odečíst větší objem darů na veřejně prospěšné účely než 5 % základu daně.

3.2 Fundraising

Fundraising je důležitou činností téměř každé nestátní neziskové organizace. Jedná se o činnost, zahrnující různé postupy a metody vedoucí k získání finančních i nefinančních prostředků. Také je to nástroj jak přesvědčit druhé k dobrým skutkům, přesvědčit je, že peníze nejsou všechno a umožnit jim darovat i svůj čas zájem a důvěru. Fundraising je jedním z důležitých prvků finančního řízení neziskových organizací respektive managementu zdrojů.

Způsoby fundraisingu

Existují různorodé metody a postupy jak potřebné zdroje získávat. Jsou jimi:

- Direct mail (přímý poštovní styk) - hromadný dopis, ke kterému může být přiložena obálka pro odpověď nebo poštovní poukázka;
- Veřejná sbírka;
- Benefiční akce - je třeba zajistit pro diváky a média zajímavý průběh bez chyb v organizaci a dostatečně vyzdvihnout dobročinný účel akce;
- Osobní dopis;
- Telefonický rozhovor;
- Písemná žádost o grant;
- Fundraising od dveří ke dveřím;
- Pouliční fundraising;
- Osobní návštěva;
- Členství;

³⁴ STEJSKAL, J.; KUVÍKOVÁ, H.; MAŤÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, s. 122 - 123 a STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010

- Testament - fundraising - jedná se o získání majetku jeho odkázáním jinou osobou;
- Online fundraising - zapojení moderních technologií (především internetu) do procesu fundraisingu.³⁵

³⁵LEDVINOVÁ, J., PEŠTA, K. *Základy fundraisingu*. Praha: Informační centrum nadací a jiných neziskových organizací, 1996 a REKTORÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, s 93 - 99.

4 CHARAKTERISTIKA RODIČOVSKÉHO CENTRA DOMEČEK, O. S.

4.1 Vznik Rodičovského centra Domeček, o. s.

První impulz pro vznik budoucího občanského sdružení byl dán dvěma aktivními maminkami v roce 2003, které při Domu dětí a mládeže založily zájmový útvar nazvaný Domeček. Hlavním cílem tehdy bylo setkávat se s dalšími rodiči na rodičovské dovolené a trávit čas se svými dětmi u nějaké aktivity. V roce 2005 se rodičům z tohoto útvaru podařilo získat 150 000 Kč na výstavbu dětského hřiště.

Následně v roce 2006, konkrétně v srpnu, již vzniklo samostatné občanské sdružení. Sdružení je dobrovolnou nevládní neziskovou organizací vzniklou podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Sdružení je dobrovolné, nezávislé, sdružující členy na základě společného zájmu.

Cílem bylo vyhovět stále rostoucímu zájmu o zájmové kroužky pro předškolní děti a rozšířit činnost Domečku o další vzdělávací a relaxační programy pro rodiče na rodičovské dovolené.

Na podzim 2006 se Rodičovské Centrum Domeček (dále RC Domeček) stalo členem Sítě mateřských center.

V roce 2007 získalo sdružení RC Domeček ocenění Společnost přátelská rodině.

4.2 Poslání a cíle

Posláním RC Domeček je vést děti k aktivnímu a tvořivému trávení volného času, podpořit jejich zájmy, schopnosti a fantazii, posilovat vzájemné kamarádské vztahy a vést k ochraně životního prostředí.

Posláním RC Domeček je poskytovat příležitosti volnočasových aktivit pro celou rodinu, vytvářet kvalitní zázemí především pro rodiče s dětmi na rodičovské dovolené.

Svou činností nabízí RC Domeček rodičům strávit rodičovskou dovolenou spolu s dítětem kvalitně, aktivně a kreativně.³⁶

³⁶ O našem Domečku: Rodičovské centrum Domeček [online]. 2013 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.rcdomecek.com/o-nasem-domecku/>

Hlavní cíle jsou:

- naplňování poslání prostřednictvím činnosti zaměřené na volnočasové a vzdělávací aktivity dětí a rodičů
- provozování rodičovského centra se zaměřením na prevenci sociálního vyloučení rodičů pečujících o děti do 6 let

Specifické cíle jsou:

- poskytování služeb pro rodiny s dětmi a podpora a propagace všech činností, které jsou zacíleny na zkvalitnění života rodin s dětmi
- zajišťování vzdělávací činnosti a předávání poznatků rodičům s dětmi, které pomohou zkvalitnit výchovné, partnerské či pracovní aspekty jejich života
- iniciování a podpora aktivit zaměřených na prevenci sociálně nežádoucích jevů u ohrožených skupin obyvatelstva (především rodiny s dětmi): vedení dětí od raného věku k aktivnímu, tvořivému a cílenému trávení volného času a vytváření sociálních vazeb, dále aktivity vedoucí k prevenci sociálního vyloučení rodičů na rodičovské dovolené a ke snížení možného stresu vyplývajícímu z celodenní péče o dítě
- prostřednictvím činností pro rodiny s dětmi zprostředkování možností společného setkávání s důrazem na vzájemnou pomoc, spolupráci a úctu k druhým
- umožnění setkávání těhotných žen (poskytování potřebných informací k přípravě na mateřství)
- zapojování se a spolupráce dalších organizací a subjektů v regionu do aktivit pořádaných RC Domeček pro děti a rodiče
- šíření osvěty o ochraně životního prostředí ³⁷

4.3 Činnosti sdružení

Jedná se o praktickou činnost vedoucí k naplnění poslání a hlavního cíle v souladu se specifickými cíli, dále informační, poradenskou a osvětovou činnost ve spolupráci s odborníky, ostatními iniciativami a rodiči a vzdělávací činnost.

Hlavní činnosti RC Domeček jsou:

³⁷ O našem Domečku: Rodičovské centrum Domeček [online]. 2013 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.rcdomecek.com/o-nasem-domecku/>

- poskytování volnočasových aktivit pro děti od raného věku do 8 let (tzn. zájmové kroužky, výlety, divadlo, výtvarné dílny, ekologické a edukativní dílny a mnoho dalšího)
- poskytování volnočasových aktivit pro rodiny s dětmi
- rodičovské centrum pro rodiče na rodičovské dovolené (tzn. vzdělávací, relaxační a tvořivé aktivity)
- služby pro rodiče pečující o děti, nezaměstnané a těhotné matky

RC Domeček má vytvořeno několik programů, v jejichž rámci uskutečňuje své cíle.

Jsou to:

- Rodina a rodičovství - Domeček 2013
- Český rok aneb tradice očima dětí
- Na mateřské s Domečkem
- Děti a tradice
- Hlídaní nejen maminek

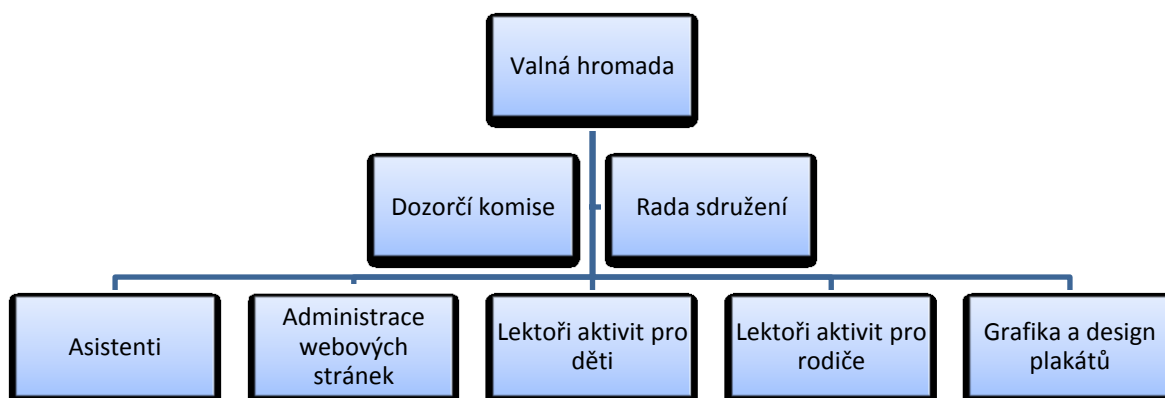
Kromě vlastních projektů je RC zapojeno i do projektu Rodinné pasy v Královéhradeckém kraji.

Vedlejší činnosti nemá RC Domeček žádné.

4.4 Organizační struktura

Jak znázorňuje obrázek 3, orgány sdružení jsou valná hromada, rada sdružení a dozorčí komise.

Obrázek 3: Organizační struktura Rodičovského Centra Domeček

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ PODLE³⁸

Valná hromada

Stanovy určují valnou hromadu nejvyšším orgánem sdružení a tvoří ji všichni členové sdružení. Svolává ji, alespoň jednou ročně, rada sdružení. Je usnášeníschopná v jakémkoliv počtu všech přítomných členů.

Rada sdružení

Rada sdružení je výkonným orgánem odpovídajícím valné hromadě. Má sedm členů, řídí činnost sdružení a každý člen je statutárním zástupcem sdružení jednající sám. Z řad rady je volen hospodář a předseda sdružení.

Dozorčí komise

Dozorčí komise je kontrolním orgánem majícím tři členy. Vykonává dohled nad hospodařením, případně informuje radu o nedostacích a navrhuje jejich řešení. Člen dozorčí komise nemůže být členem rady sdružení.

4.5 Hospodaření

Jak je uvedeno ve stanovách, sdružení hospodaří s movitým i nemovitým majetkem. Zdroji majetku jsou dary a příspěvky fyzických a právnických osob, členské příspěvky (výše je

³⁸ Struktura o. s.: Rodičovské centrum Domeček [online]. 2013 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.rcdomecek.com/struktura-os/>

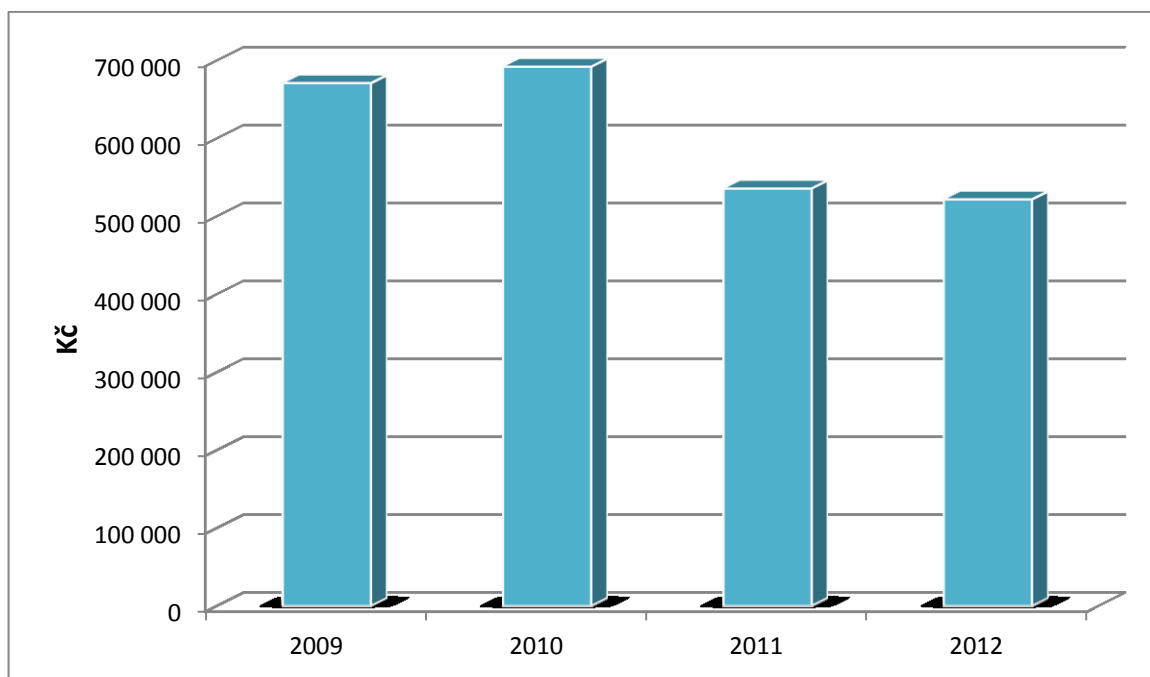
každoročně stanovována valnou hromadou), státní dotace, prostředky nadací, prostředky obcí a doplňkově jiné zdroje.

RC Domeček účtuje v systému podvojného účetnictví.

4.5.1 Výnosy

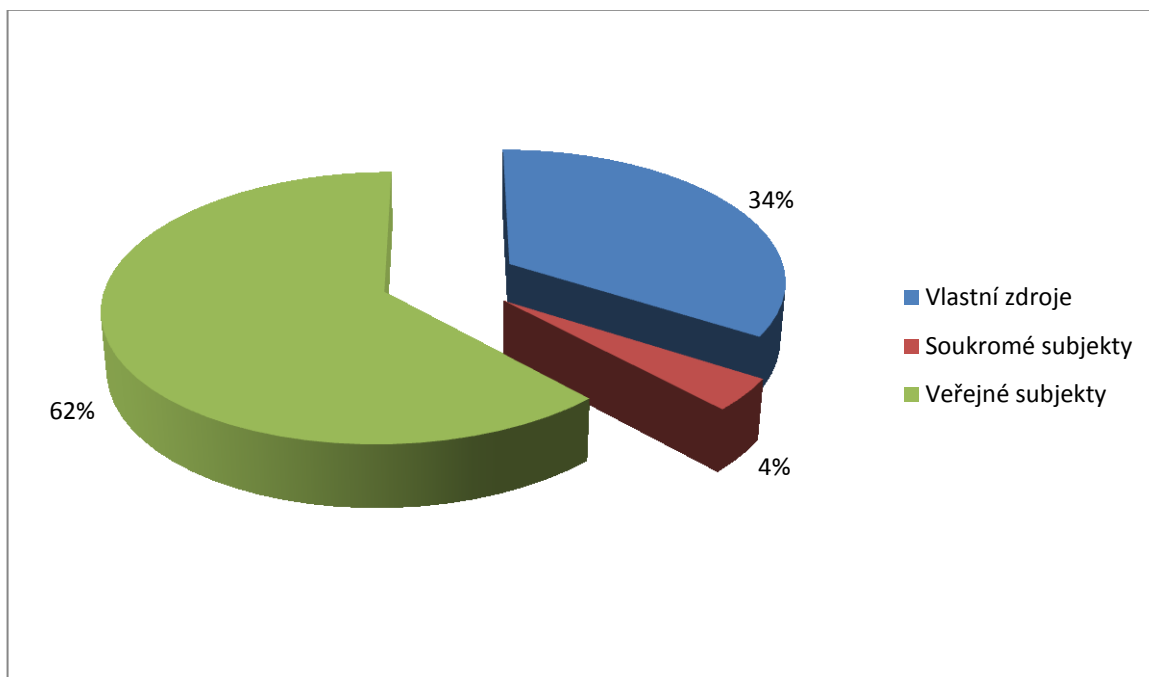
Výnosy RC Domeček mají kolísavou tendenci, avšak v posledních dvou letech spíše klesají. Graf 1 zobrazuje, že nejvyšších výnosů, které byly v celkové výši 692 144 Kč, bylo dosaženo v roce 2010. Důvodem byla, jak lze vidět v tabulce 2, především vyšší částka získaná z vlastních zdrojů. Z grafu 2 je však patrné, že nejvyšší podíl, konkrétně 62 %, na celkových výnosech RC Domeček mají veřejné finanční zdroje.

Graf 1: Výnosy RC Domeček v letech 2009-2012

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Graf 2: Podíl jednotlivých finančních zdrojů na celkových příjmech

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Tabulka 2: Příjmy RC Domeček od jednotlivých finančních zdrojů v letech 2009 - 2012 (v Kč)

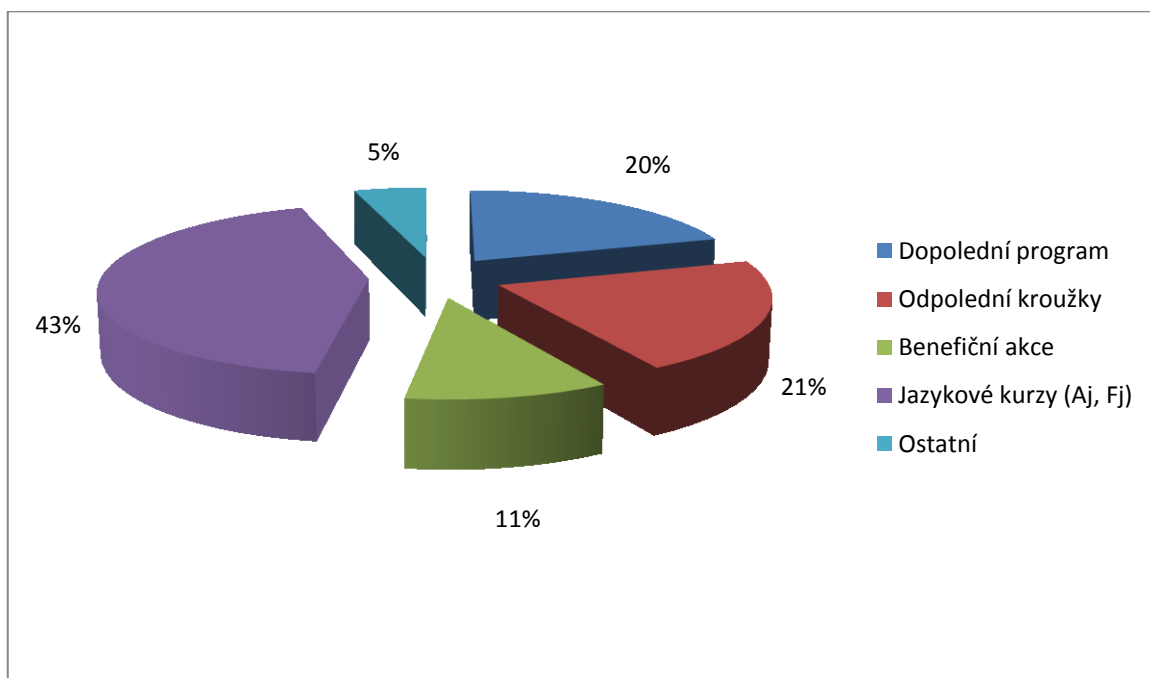
	2009	2010	2011	2012	Celkem
Vlastní zdroje	192 064	257 275	186 426	184 610	820 375
Soukromé subjekty	69 998	15 000	0	10 000	94 998
Veřejné subjekty	408 765	419 717	349 168	320 298	1 497 948
Celkem	671 002	692 093	536 651	521 827	x

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Hlavní činnost je dalším významným zdrojem příjmu. Jak lze vyčíst v tabulce 3, nejvíce finančních prostředků se v rámci hlavní činnosti podařilo získat v roce 2010 a to ve výši 253 457 Kč. V následujících letech se objevuje klesající tendence výše těchto příjmů. V roce

2012 byla získána již významně nižší částka, a to 177 843 Kč. Na grafu 3 lze vidět procentní podíl jednotlivých typů hlavní činnosti na celkovém výdělku.

Graf 3: Podíl jednotlivých činností na celkových výnosech z hlavní činnosti

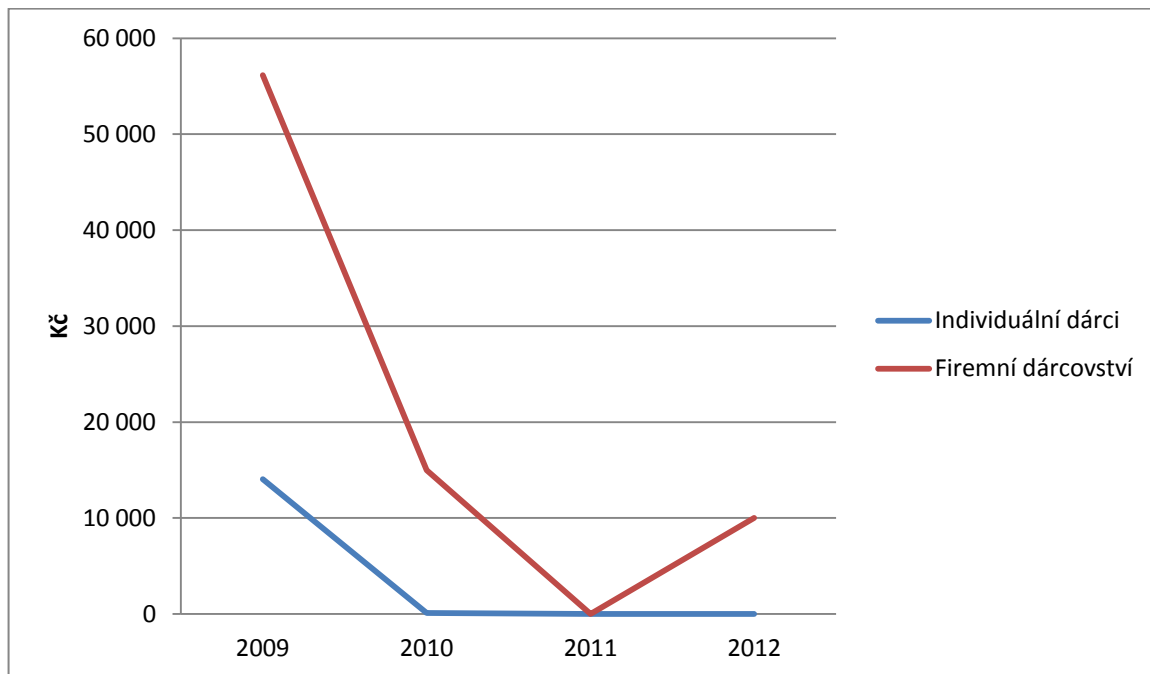
ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Tabulka 3: Přehled výnosů z jednotlivých druhů hlavní činnosti (v Kč)

	2009	2010	2011	2012	Celkem
Dopolodní program	33 915	48 928	31 238	48 723	162 804
Odpolední kroužky	58 210	48 954	36 441	27 146	170 751
Benefiční akce	19 033	35 416	12 263	17 634	84 346
Jazykové kurzy (Aj, Fj)	60 360	98 461	100 543	81 654	341 018
Ostatní	14 346	21 668	1 384	2 686	40 084
Celkem	185 864	253 427	181 859	177 843	x

S darovanými finančními prostředky RC Domeček příliš počítat nemůže. Z grafu 4 lze vyčíst ztrátu zájmu ať už firem nebo jednotlivců o poskytování darů.

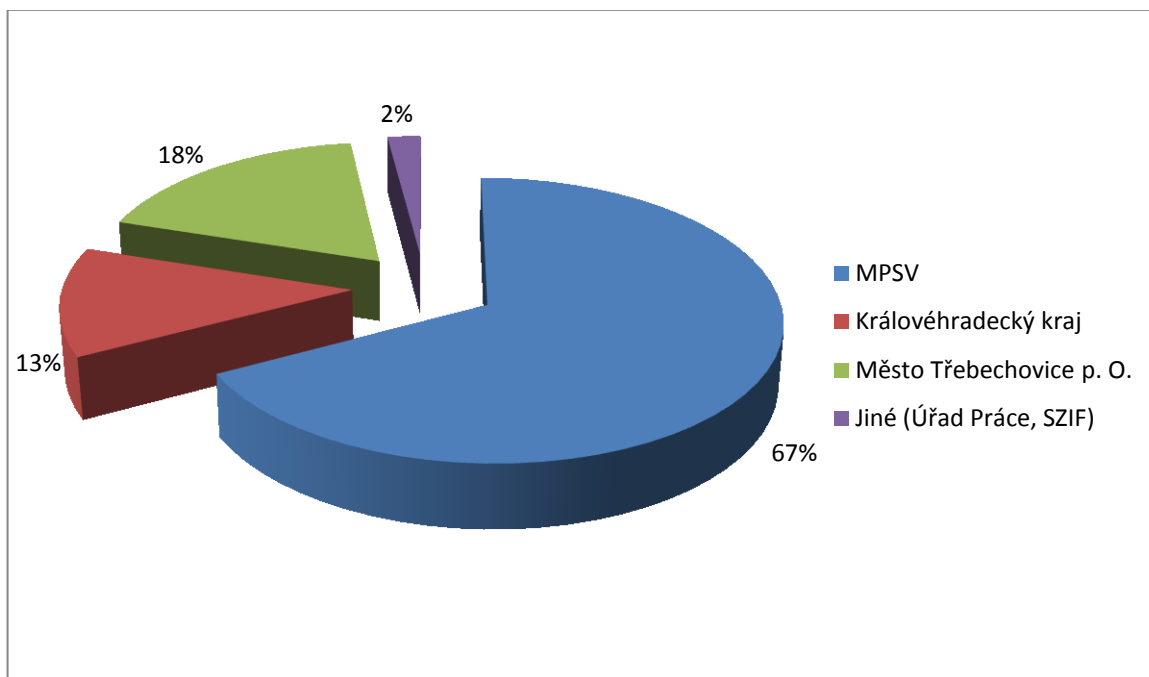
Graf 4: Vývoj roční výše darů od soukromých subjektů

ZDROJ: *VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ*

Jak bylo uvedeno výše, hlavním zdrojem příjmů jsou pro RC Domeček finanční zdroje poskytnuté od veřejných subjektů.

Graf 5: Podíl jednotlivých veřejných subjektů na poskytnutých finančních prostředcích

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Tabulka 4: Finanční prostředky poskytnuté veřejnými subjekty v letech 2009 - 2012 (v Kč)

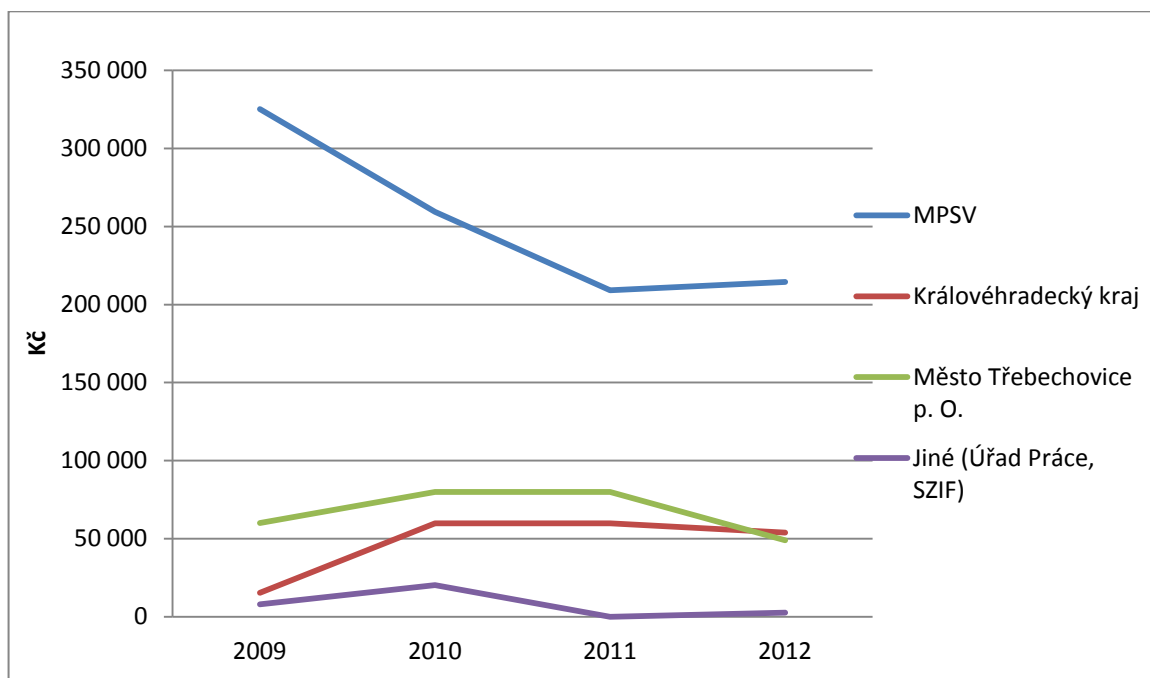
	2009	2010	2011	2012	Celkem
MPSV	325 252	259 433	209 168	214 560	1 008 413
Královéhradecký kraj	15 472	60 000	60 000	54 000	189 472
Třebechovice p. O.	60 100	80 100	80 000	49 044	269 244
Jiné (Úřad Práce, SZIF)	7 941	20 284	0	2 694	30 919
Celkem	408 765	419 817	349 168	320 298	x

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Jak zobrazuje graf 5, z veřejných subjektů je největším poskytovatelem finančních prostředků MPSV, které poskytuje 67% z celkových zdrojů od veřejných subjektů. V tabulce 4 lze vidět, že se jedná o poměrně velké částky, které však, jak ilustruje graf 6, rok od roku klesají. Kategorie jiné zahrnuje spíše nahodilé finanční prostředky, získané na jednotlivý

konkrétní účel, jako například dotace na plat manažera projektu od Úřadu Práce či od SZIF na vybavení centra.

Graf 6: Vývoj výše poskytnutých finančních prostředků od jednotlivých veřejných subjektů

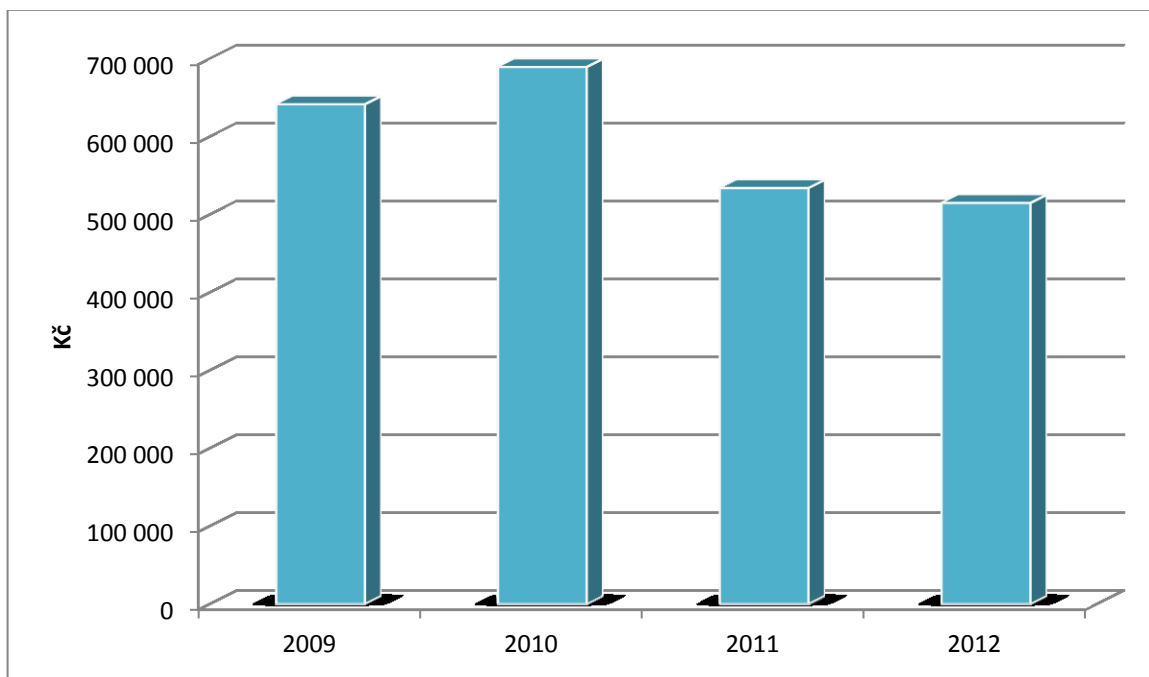

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

4.5.2 Náklady

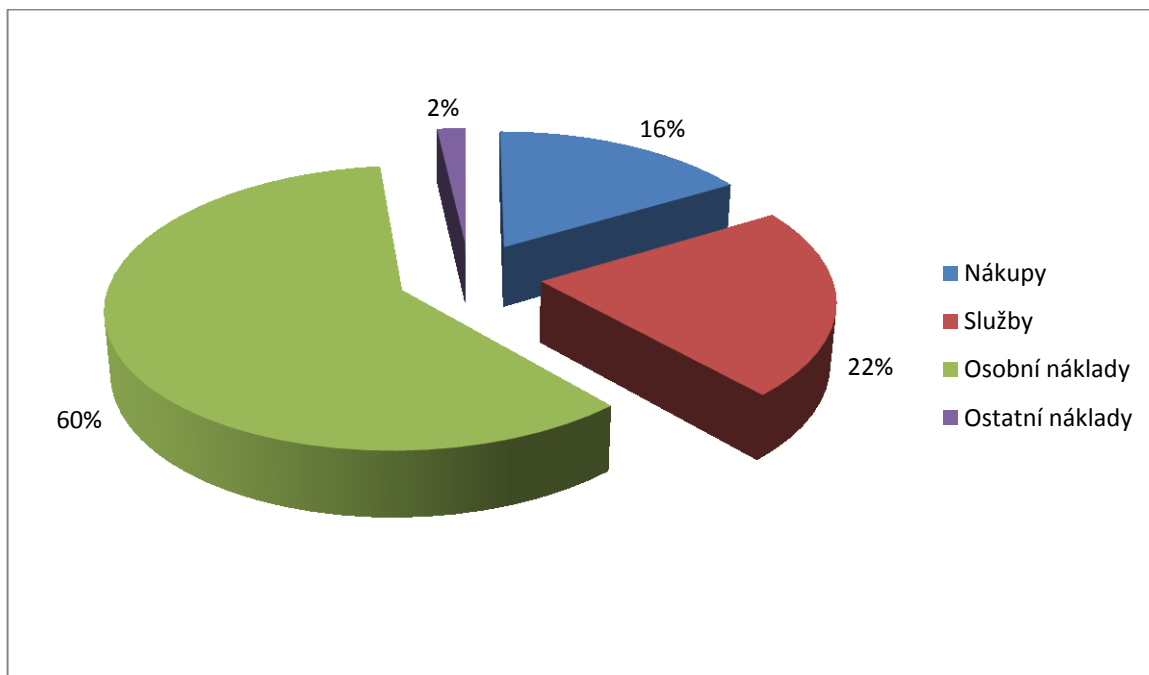
Z grafu 7 je patrné, že i náklady kolísají. Nejvyšší náklady, konkrétně 689 302 Kč, byly v roce 2010. V následujících letech se však náklady daří úspěšně snižovat. Graf 8 zobrazuje, že největší část z celkových nákladů, konkrétně je to 60 %, tvoří osobní náklady. Z osobních nákladů je nejvyšší částka tvořena platy zaměstnáváných osob, které v roce 2010 dosáhly výše 372 194 Kč. V roce 2010 totiž RC Domeček zaměstnávalo 19 lektorů, účetní, 2 manažery projektu, programovou vedoucí, asistentku a koordinátora projektu.

Graf 7: Náklady RC Domeček v letech 2009 - 2012

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Graf 8: Podíl jednotlivých složek na celkových nákladech

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Tabulka 5 podává informaci o konkrétní výši jednotlivých složek nákladů a právě v roce 2010 lze vidět, že byla vynaložena nejvyšší částka, 417 222 Kč, na platy zaměstnáváných osob a odvody na sociální a zdravotní pojištění.

Tabulka 5: Jednotlivé složky nákladů RC Domeček v letech 2009 - 2012 (v Kč)

	2009	2010	2011	2012	Celkem
Nákupy	103 871	111 140	52 041	124 243	391 295
Služby	167 705	153 760	142 745	58 727	522 937
Osobní náklady	344 391	417 222	333 318	327 317	1 422 248
Ostatní náklady	25 511	7 180	5 744	4 446	42 881
Celkem	641 478	689 302	533 848	514 733	x

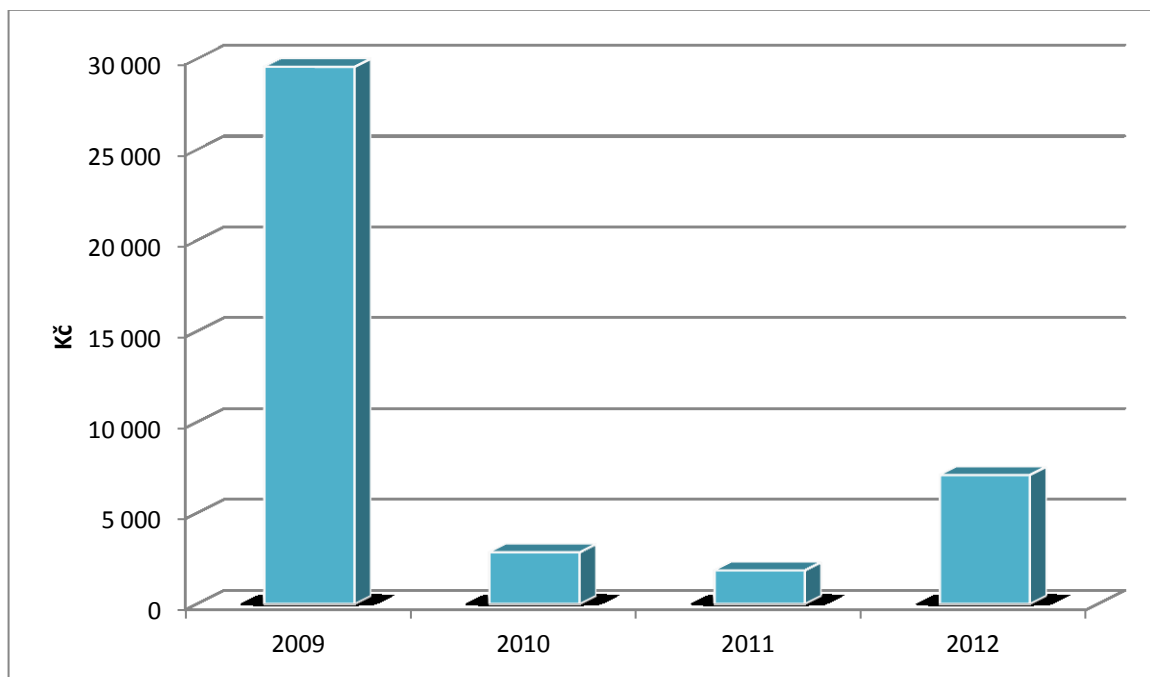
ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

4.5.3 Výsledek hospodaření

Nejlepší výsledek hospodaření, konkrétně zisk 29 559 Kč, byl, jak zachycuje graf 9, zaznamenán v roce 2009. V dalších letech má klesající tendenci, ale v roce 2012 byl opět mírně vyšší. Důvodem dobrého hospodářského výsledku v roce 2009 byly především poskytnuté dary od soukromých subjektů. Nižší hodnotu hospodářského výsledku v dalších letech způsobily především vyšší náklady, snížení podpory od veřejných zdrojů a výpadek darů od soukromých osob.

Kladný hospodářský výsledek pochází z hlavní činnosti občanského sdružení. Jak uvádí tabulka 3, nejvyšší výnosy, v rozmezí okolo 60 000 Kč až 100 000 Kč, plynou z pořádání kurzů cizího jazyka pro dospělé. Druhým nejvýznamnějším zdrojem finančních prostředků získaných z hlavní činnosti je prodej jednotlivých vstupů a permanentek na dopolední program a odpolední kroužky.

Graf 9: Výsledek hospodaření RC Domeček v letech 2009 - 2012

ZDROJ: VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Dosahování kladného hospodářského výsledku, i přes nepříznivou vnější situaci, svědčí o dobrém a efektivním hospodaření RC Domeček.

Úsporná opatření

Vzhledem ke klesajícím příjmům, které jsou způsobeny krácením dotací od veřejných subjektů, musí RC domeček provádět úsporná opatření, za účelem zabránění dosažení záporného hospodářského výsledku. K těmto opatřením lze zahrnout snížení mzdových nákladů, zefektivnění samotného provozu RC a především organizační opatření vedoucí ke zvýšení podílů vlastních zdrojů na celkových získaných finančních prostředcích. Do této kategorie patří zejména pořádání benefičních akcí a zavedení dobrovolného vstupného. Dále je snaha zvýšit sponzorské příspěvky od soukromých subjektů.

Vzhledem k tomu, že v roce 2012 byl dosažen vyšší výsledek hospodaření než v letech předešlých, jeví se tato aplikovaná úsporná opatření jako velice vhodná a účinná.

5 ANALÝZA VYUŽÍVÁNÍ FINANČNÍCH ZDROJŮ

Jak je uvedeno v třetí kapitole, existují tři základní zdroje finančních prostředků. Jsou jimi veřejné, soukromé a vlastní finanční zdroje.

5.1 Využití veřejných zdrojů

Státní správa

Nejvyšší částka je poskytována ze zdrojů státní správy a to konkrétně z MPSV. Ministerstvo vypisuje dotační program Rodina a ochrana práv dětí, který se skládá ze tří oblastí, přičemž první z nich nazvaná Preventivní aktivity na podporu rodiny je vhodná pro RC Domeček. Tento dotační program je také ze strany RC využíván.

Dotační programy vypisují i další ministerstva. Některé jsou pro RC Domeček vhodné více, některé méně. Záleží, které oblasti budou pro RC Domeček nejvíce přijatelné.

Lze doporučit využití některých z následujících dotačních programů:

- MŠMT vyhlašuje dotační programy:
 - **Zabezpečení pravidelné činnosti NNO pro organizované děti a mládež;** předpokladem je změna stanov a zakotvení, že organizace je sdružením dětí a mládeže a vytvoření členské základny z dětí od 6- ti let věku, které budou platit členský příspěvek
 - **Podpora vybraných forem práce s neorganizovanými dětmi a mládeží;** za předpokladu vytvoření kroužků pro děti školního věku
- MMR vyhlašuje dotační program:
 - **Ochrana spotřebitele a ochrana nájemních vztahů;** za předpokladu vytvoření série právně osvětových přednášek z oblasti bydlení pro rodiče
- MŽP vyhlašuje dotační program:
 - **Aktivity vedoucí ke zlepšování životního prostředí obyvatel měst a obcí;** za předpokladu provozování osvětových akcí o aktuálních environmentálních tématech v obci zaměřených na mládež
- **MV poskytuje dotace na akreditované projekty v rámci dobrovolnické služby;** nejdříve je třeba získat akreditaci a následně vysílat dobrovolníky (i ve svůj prospěch) k výkonu určených druhů činností

Samospráva

Ze zdrojů samosprávy jsou získávány finanční prostředky od Královéhradeckého kraje a od města Třebechovice pod Orebem.

Kraj každoročně vyhlašuje dotační program Podpora celoročních činností místních organizací. Do roku 2011 byl pro občanská sdružení určen také program Akce pro děti a mládež, který však v současnosti tyto organizace vylučuje. Další jsou dotace ze sociálního odboru krajského úřadu na podporu prarodinných aktivit. Město Třebechovice pod Orebem poskytuje dotace na úhradu energií a také zdarma propůjčuje prostory pro činnost RC. Všechny těchto dotací RC Domeček plně využívá.

Lze doporučit využití následujících dotací:

- Královéhradecký kraj vyhlašuje dotační programy:
 - **Environmentální výchova, vzdělání a osvěta;** za předpokladu provozování osvětových akcí zaměřených na ekologii
 - **Podpora profesionálních i neprofesionálních kulturních aktivit;** předpokladem je tvorba projektu zaměřeného na zachování lidových tradic

Mezinárodní instituce

Vzhledem k nárokům na projekty, které většinou vyžadují rozsáhlou mezinárodní spolupráci a jsou velkého rozsahu, není tento finanční zdroj pro RC Domeček vhodný.

5.2 Využití soukromých zdrojů

Dary od soukromých osob tvoří pouhých 4% z celkové výše příjmů. Určitá výše peněžních prostředků je získána od právnických osob a téměř žádné prostředky nejsou poskytnuty osobami fyzickými.

Individuální dárcovství

V této oblasti lze doporučit:

- vyškolení jednoho ze zaměstnanců v metodách fundraisingu
- využití metod fundraisingu (pouličního fundraisingu, on-line fundraisingu například pomocí služeb portálu DARUJME. CZ)
- připojení se k různým akcím pořádaným jinými organizacemi či městem (den dětí, dětský karneval, pohádkový les apod.) s vybíráním dobrovolného vstupného

- pořádání besídek s vybíráním dobrovolného vstupného
- pořádání různých akcí, na kterých se bude něco vyrábět (např. soutěž o nejlepší mamincin koláč, výroba draků...) s následným nabízením za dobrovolnou cenu

Firemní dárcovství

Doporučit lze:

- vyslání vyškoleného fundraisera
- apelaci na sociální odpovědnost firem
- nabídnutí umístění reklamy (sponzoring) vzhledem k málo rozvinuté firemní filantropii. Lze se obrátit zejména na firmy, které se zabývají činností související s činnostmi RC Domeček

Nadace a nadační fondy

Zdrojem finančních prostředků mohou být také nadace a nadační fondy. Problémem je, že tyto organizace podporují spíše práci s nějakým způsobem znevýhodněnými lidmi, nebo se zaměřují na podporu humanitárních a charitativních akcí.

Doporučení:

- Využít vzdělávacích programů, které některé nadace a nadační fondy (např. VIA, Nadace Rozvoje Občanské Společnosti) vytváří pro nestátní neziskové organizace (ať už v oblasti fundraisingu nebo řízení organizace).

5.3 Využití vlastních zdrojů

Hlavní činnost

Využívání potenciálu vlastních zdrojů přináší pro RC domeček relativně velký objem peněžních prostředků. Nejvýnosnější aktivitou je pořádání jazykových kurzů pro rodiče. Přitom cena za hodinu až hodinu a půl trvající lekci, která se pohybuje mezi 85 Kč až 120 Kč, je velmi přijatelná. K činnostem, které RC Domeček provozuje, patří i každoroční pořádání benefičních akcí. Z těchto akcí jsou také získávány určité finanční prostředky. Některé poplatky za nabízené služby jsou ale až příliš nízké.

Doporučit lze:

- zvýšení ceny permanentky na 350,- Kč a zvýšení poplatků za dopolední program pro děti na 40,- (45,-) Kč, což by mohlo přinést zvýšení výnosů přibližně o 73 % na cca 70 000 Kč
- zpoplatnění vstupu do herny ve výši 10,- Kč (pro členy)
- zvýšení poplatku za krátkodobé hlídání na 60,- (80,-) Kč za hodinu a při délce např. 4 hodin za cenu 200,- Kč, to by mohlo znamenat výnosy ve výši přes 4 000 Kč
- zvýšení ceny dopoledního kurzu angličtiny na 110,- (125,-) Kč a večerního kurzu angličtiny na 150,- až 160,- Kč, které by mohlo přinést o 31 % více peněz, tedy kolem 130 000 Kč
- zavedení počítačové poradny pro rodiče s cenou 50 Kč za 30 minut
- zavedení právní poradny pro rodiče s cenou 70 Kč za 30 minut

Členské příspěvky

I z členských příspěvků je získáno menší množství finančních prostředků, konkrétně okolo 6 500 Kč. Členské poplatky se platí v ročních nebo půlročních intervalech ve výši 100 Kč nebo 50 Kč za dospělou osobu a děti se mohou stát členy za symbolickou 1 Kč.

Doporučení:

- zvýšit členský příspěvek na 200,- Kč (100,- Kč - půlroční), což by mělo přinést o dalších cca 6 500 Kč více, celkově by tedy mohlo být za rok získáno přes 13 000 Kč

Vedlejší činnost

V současné době RC Domeček žádnou vedlejší činnost neprovozuje.

Lze doporučit:

- využití sponzoringu (odhadovaný zisk by mohl dosáhnout 20 000 Kč za rok),
- prodej občerstvení pro rodiče a děti (odhadované příjmy mohou být kolem 5 000 Kč),
- prodej vybavení pro děti (odhad příjmu je okolo 3 500 Kč),
- prodej vybavení pro těhotné ženy (odhadovaný příjem by mohl být kolem 2 500 Kč).

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo na konkrétně vybrané nestátní neziskové organizaci provést jednoduchou ekonomickou analýzu jejího hospodaření v nejméně 3 letech po sobě jdoucích. Hlavní pozornost byla věnována financování a zhodnocení využití multizdrojového financování jednotlivých aktivit RC Domeček a navržení dalších zdrojů, které by mohly být využity. Součástí práce jsou doporučení, která by mohla napomoci k větší finanční nezávislosti a ke zvýšení objemu zdrojů samofinancování RC Domeček.

S pomocí grafů a tabulek bylo rozebráno hospodaření této nestátní neziskové organizace. Lze říci, že z pohledu financování jsou nejdůležitějším zdrojem dotace jak ze státního rozpočtu, konkrétně od MPSV, tak i z rozpočtů Královéhradeckého kraje a města Třebechovice pod Orebem. Příjmy z veřejných zdrojů dosahují 62 % podílu na celkových příjmech, zatímco od soukromých subjektů jsou získána pouhá 4 %. Zbývajících 34 % příjmů pochází z vlastní činnosti. Ze získaných údajů vyplývá, že příjmy mají spíše klesající tendenci a proto musí být aplikována určitá úsporná opatření, aby i výdaje mohly být stlačovány.

Největší položkou výdajů jsou osobní náklady, které tvoří celých 60 % výdajů.

RC Domeček hospodaří dobře, vzhledem k tomu že hospodářský výsledek se vždy pohybuje v kladných hodnotách.

Doporučit lze využití jiných dotačních programů, i když nejsou úplně v souladu se současnou činností RC Domeček. Například zřízení kroužku pro školní děti, který bude probíhat třeba jednou týdně dvě hodiny, umožňuje využití dotace na financování provozu mimo kroužek, vzhledem k tomu, že místnost konání musí být vytápěna apod. To samé platí i pro ostatní dotační tituly.

Také ceny za některé služby jsou v porovnání s jinými mateřskými centry až příliš nízké. Je pochopitelné, že se RC Domeček snaží být dostupný i pro rodiče na rodičovské dovolené s nízkými příjmy, ale mírné zvýšení cen by nemělo být tak zatěžující a mělo by přinést vyšší výnosy umožňující další rozvoj RC Domeček.

Při využití doporučení lze odhadovat změnu poměru mezi finančními zdroji na 50 % podíl veřejných subjektů, 45 % podíl vlastních zdrojů a 5 % podíl subjektů soukromých. Vzhledem ke klesající podpoře od veřejných subjektů je třeba více využít získávání finančních prostředků z ostatních zdrojů.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009, 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.
- [2] DOHNALOVÁ, M. *Občanský sektor*. In: ŠKARABELOVÁ, S. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, s. 4-8. ISBN 80-239-4057-0.
- [3] HYÁNEK, V., ŠKARABELOVÁ, S., ŘETUCHOVÁ, M.: *Rozbor financování nestátních neziskových organizací z vybraných veřejných rozpočtů*. Brno: CVNS, 2005. 40 s. ISBN 80-239-5262-5.
- [4] LEDVINOVÁ, J., PEŠTA, K. *Základy fundraisingu*. Praha: Informační centrum nadací a jiných neziskových organizací, 1996. ISBN 978-80-2380-464-5.
- [5] REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2010, 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5.
- [6] STEJSKAL, J. *Ekonomika neziskové organizace*. 1. vyd. Pardubice: Koalice nevládek Pardubicka, 2010, 272 s. ISBN 978-80-86825-55-7.
- [7] STEJSKAL, J. Změna právní úpravy nestátních neziskových organizací – I. část. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 12, s. 14-17. ISSN 1214-181X.
- [8] STEJSKAL, J. Změna právní úpravy nestátních neziskových organizací – II. část. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 1, s. 21-23. ISSN 1214-181X.
- [9] STEJSKAL, J. Veřejná versus vzájemná prospěšnost neziskových organizací. *Unes: účetnictví a daně pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace, organizační složky státu a nevýdělečné organizace*. 2012, č. 11, s. 19-20. ISSN 1214-181X.
- [10] STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŽÁTKOVÁ, K. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky*. Wolters Kluwer ČR, a. s., Praha: 2012, 172 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

- [11] ŠKARABELOVÁ, S. *Vymezení pojmu nestátní nezisková organizace*. In: ŠKARABELOVÁ, S. *Definice neziskového sektoru: sborník příspěvků z internetové diskuse CVNS*. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2005, s. 24-28. ISBN 80-239-4057-0.
- [12] ŠKARABELOVÁ, S. *Když se řekne nezisková organizace: příručka pro zastupitele krajů, měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 129 s. ISBN 80-210-3031-3.
- [13] ŠPLÍCHAL, J. *Občanské sdružení: Jak je založit, jak je provozovat a čeho se vyvarovat aneb desatero pro občany*. In: *Prevence zneužívání neziskového sektoru pro financování terorismu - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2009 [cit. 2012-12-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vysledky-projektu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
- [14] TETŘEVOVÁ, L. *Veřejná ekonomie: úvod do problému*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, 136 s. ISBN 80-719-4544-7.
- [15] TAKÁČOVÁ, H. *Účetnictví neziskových organizací*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010, 184 s. ISBN 978-80-245-1664-6.
- [16] ZÁKON č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- [17] ZÁKON č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů
- [18] ZÁKON č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [19] ZÁKON č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [20] ZÁKON č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- [21] ZÁKON č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- [1] *Fórum dárců: Kdo jsme* [online]. 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/kdo-jsme.html>
- [2] *O našem Domečku: Rodičovské centrum Domeček* [online]. 2013 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.rcdomecek.com/o-nasem-domecku/>
- [3] *Struktura o. s.: Rodičovské centrum Domeček* [online]. 2013 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.rcdomecek.com/struktura-os/>